

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Gulendirilmesi

2577 SAYILI İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU – 2576 SAYILI BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ, İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİNİN KURULUŞU VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN – 2575 SAYILI DANIŞTAY KANUNU DEĐİŐKLIK ÖNERİLERİ RAPORU

Faaliyet A.1.1. Mevcut İdari Yargı Sisteminin Derinlemesine İncelenmesi

Prof. Dr. Cemil Kaya

Doç. Dr. Dilşat Yılmaz

Doç. Dr. Fatma Ebru Gündüz

Ekim 2021

Bu raporun orijinali “2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu – 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri Ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu Ve Görevleri Hakkında Kanun – 2575 Sayılı Danıştay Kanunu Değişiklik Önerileri” Avrupa Konseyi ulusal uzmanları Sayın Prof. Dr. Cemil Kaya, Sayın Doç. Dr. Dilşat Yılmaz, Sayın Doç Dr. Fatma Ebru Gündüz tarafından hazırlanmıştır.

Bu çalışmada ifade edilen görüşler yazarlarının (Sayın Prof. Dr. Cemil Kaya, Sayın Doç. Dr. Dilşat Yılmaz, Sayın Doç Dr. Fatma Ebru Gündüz) sorumluluğundadır ve Avrupa Konseyi resmî politikasını yansıttığı anlamına gelmemektedir.

Bu rapor, Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla, yazarlarının yegâne sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçerisinde yer alanların sorumluluğu yalnızca yazarlara aittir ve her zaman Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini yansıtmayabilir.

Bu rapor, “İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Ortak Projesi kapsamında hazırlanmış ve basılmıştır. Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai faydalanıcı kurumudur. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir kısmı, Avrupa Konseyinin (Halkla İlişkiler ve Yayınlar, İletişim Müdürlüğü) (F-67075 Strasbourg Cedex veya publishing@coe.int) önceden yazılı izni olmaksızın elektronik (CD-Rom, İnternet vs.), mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama veya geri alma sistemi yardımıyla, hiçbir şekilde veya yolla çevrilemez, çoğaltılamaz veya aktarılamaz.

©Avrupa Konseyi, Ekim 2021

Önsöz

Bu 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu – 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri Ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu Ve Görevleri Hakkında Kanun – 2575 Sayılı Danıştay Kanunu Değişiklik Önerileri Raporu, “İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Ortak Projesi çerçevesinde geliştirilmiştir. Proje; Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından finanse edilmektedir ve Adalet Bakanlığı ile iş birliği içinde, Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir.

Avrupa Konseyi Ulusal Uzmanları Sayın Prof. Dr. Cemil Kaya, Sayın Doç. Dr. Dilşat Yılmaz, Sayın Doç Dr. Fatma Ebru Gündüz’e katkılarından dolayı teşekkürlerimizi iletmek isteriz.

İçindekiler

1. Giriş.....	5
2. 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na ilişkin Değişiklik Önerileri	5
3. 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun Değişiklik Önerileri	40
4. 2575 Sayılı Danıştay Kanunu'na İlişkin Önerilerimiz.....	42
5. Sonuç	46

1. Giriş

1982 yılında yürürlüğe giren 2575, 2576 ve 2577 sayılı idari yargı temel kanunları, o dönemin koşulları bakımından reform niteliğinde düzenlemeler iken aradan geçen 40 yılın sonunda pek çok açıdan günümüz ihtiyaçlarına cevap veremez hale gelmiştir. Bu 40 yıllık süre içerisinde anılan kanunların pek çok maddesi ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi tarafından iptal kararları verilmiş, bu kararlar doğrultusunda ya da güncel gereksinimler doğrultusunda yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu süreç Kanunların sistematüğinde ve içeriğinde uyumsuzluklar ve belirsizlikler ortaya çıkarmıştır. Değınilen bu hususlar kişilerin mahkemeye erişim ve adil yargılanma hakları açısından sorun yaratabildiğı gibi yargılama faaliyetinin belirli standartlarda ve makul sürelerde yürütülmesi açısından da sıkıntıları bünyesinde barındırmaktadır. Geline nokta da esas gereksinim temel üç kanunun bir bütün olarak yeniden düzenlenmesi olmakla beraber bu yönde bir çalışma yapılan kadar düzenlenmesi gerektiğini düşündüğümüz hususlar aşağıda yer almaktadır. Şüphesiz bunların bir kısmı daha ivedi olarak düzenlenmesi gerekirken bir kısmı daha az ivedi nitelik taşımaktadır. Bu yapılırken de sırasıyla 2577, 2576 ve 2575 sayılı Kanunlardan başlanarak bu kanunların madde madde taranması ve öneride bulunulması yolu benimsenmiştir.

2. 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na ilişkin Değışiklik Önerileri

1- İYUK Madde 2/1/c Hükümünün Kaldırılması Önerisi

Mevcut Durum:

İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı:

Madde 2 –1.(Değışik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

- a) İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
- b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,
- c) (Değışik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar...

Öneri:

İYUK m. 2/1/c hükümünün kaldırılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

İdari yargılama usulünde iki tür dava bulunmaktadır: 1) "iptal davası" 2) "tam yargı davası". Bu nedenle madde metninde kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesinden kaynaklanan davaların, bu sayılanlar dışında bir dava türü anlamına gelecek şekilde düzenlenmesi yerinde değildir. Çünkü kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesinden kaynaklanan davalar, karşımıza ya iptal davası ya da tam yargı davası şeklinde çıkmaktadır.

2- İYUK'un Çeşitli Maddelerinde Geçen "Vergi Davası" İbaresinin "Vergi Uyuşmazlığı" Şeklinde Değıştirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK'un çeşitli maddelerinde "vergi davaları" ifadesi geçmektedir. (Bkz. m. 3/2-e, 17/1, 27/4, 28/6, 45/1, 46/1-b).

Öneri:

Bu maddelerdeki vergi davası ifadesinin “vergi uyuşmazlığı” şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İdari yargıda iptal ve tam yargı davası dışında “vergi davası” adında bir dava bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu maddelerde geçen ibarelerin “vergi uyuşmazlığı” şeklinde değiştirilmesi tercih edilmelidir.

3- İYUK'ta Grup Dava/Pilot Dava Uygulamasının Getirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK'ta grup dava / pilot dava bulunmamaktadır.

Öneri:

İYUK'ta grup dava / pilot dava uygulamasının getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İdari yargıda grup dava/pilot dava uygulamasının mümkün olması idari yargıda iş yükünü azaltarak yargılamanın makul sürede tamamlanmasına katkı sağlayacağı gibi, bu durum daha önceden belirlenmiş olan Yargı Reformu Stratejisinin¹ gerçekleştirilmesi bakımından da önemli bir basamak olacaktır. 2015 tarihli İdari Yargıda İş Yükünün Azaltılması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı'nın 23. maddesi ile grup davaya ilişkin dipnotta yer verildiği şekli ile bir düzenlemeye yer verilmiştir.² Uygulamadaki olası etkileri de dikkate alınarak, tasarı taslağındaki düzenlemeye benzer bir düzenleme yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

4- İdari Davaların Açılmasına İlişkin İYUK'ta Yer Alan 3. Maddenin UYAP ile Uyumlu Hale Getirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İdari davaların açılması:

Madde 3 –1.(Değişik: 10/6/1994-4001/2 md.) İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır.

2. Dilekçelerde;

- Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ve adresleri ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası,
- Davanın konu ve sebepleri ile dayandığı deliller,
- Davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihi,
- Vergi, resim, harç, benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarına ilişkin davalarla tam yargı davalarında uyuşmazlık konusu miktar,

¹ Bkz. Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Stratejisi Kitapçığı, Ankara Mayıs 2019.

² “Grup dava:

Madde 20/B – 1. Aynı maddi ve hukuki sebebe bağlı ve birbirine emsal teşkil edebilecek nitelikte olan ve idare ve vergi mahkemeleri ile Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı davalar, grup dava olarak kabul edilebilir ve bunlar hakkında aşağıda belirtilen yargılama usulü uygulanır.

2. Mahkemece, grup davalardan biri öncelikle karara bağlanır. İlgili yargı merciinin davanın grup dava olduğuna ilişkin kararı ile uyuşmazlığın esas hakkında verdiği karar, temyiz veya istinaf talebi üzerine dosya ile birlikte Danıştay ilgili dava daireleri kuruluna gönderilir. Aynı kapsamdaki diğer davaların karara bağlanması için Danıştayın vereceği karar beklenir.

3. Danıştayın ilgili dava daireleri kurulu bu nitelikteki davanın grup dava olup olmadığını inceler. Grup dava olmadığına karar verilen dosya, ilgili temyiz veya istinaf merciine, kararın bir örneği de mahkemesine gönderilir. Davanın grup dava olduğunun kabulü 7 / 154 halinde ise, işin esas hakkında üç ay içinde kesin olarak karar verilir. Bu karara esas toplantıya, uyuşmazlık konusunda görevli dava dairesinin başkanı ve iki üyesinin katılması zorunludur.

4. Danıştay, grup dava kapsamındaki başvurular ile bu başvurular hakkında verdiği kararları elektronik ortamda yayımlar.

5. Mahkemeler, grup davaları Danıştay kararı doğrultusunda sonuçlandırır. Grup davalar nedeniyle ilgili dava daireleri kurulu tarafından verilen karara uygun olarak grup dava kararını veren ilgili yargı mercii veya diğer yargı mercilerince verilen kararlar aleyhine kanun yollarına başvurulamaz. Ancak karara bağlanan davanın grup dava kapsamında olmadığına ya da grup davaya uygun karar verilmediğine ilişkin iddialarla temyiz veya istinaf yoluna başvurulabilir. Grup davanın esasına ilişkin olmayan istinaf ve temyiz nedenleri saklıdır.”

e) Vergi davalarında davanın ilgili bulunduğu verginin veya vergi cezasının nevi ve yılı, tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası ve varsa mükellef hesap numarası, Gösterilir.

3. Dava konusu kararın ve belgelerin asılları veya örnekleri dava dilekçesine eklenir. Dilekçeler ile bunlara ekli evrakın örnekleri karşı taraf sayısından bir fazla olur.

Öneri:

2577 sayılı İYUK'un "idari davaların açılması" başlıklı 3. maddesi 1982 yılında, o dönem dava dilekçelerinin mahkemeye verilmesi usulü dikkate alınarak kaleme alınmıştır. Oysa bugün gelinen noktada UYAP üzerinden de dava açılabilir. Bu açıdan bu maddenin UYAP ile uyumlu hale getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Maddede önerilen değişikliğin yapılması ile, madde içeriğinin uygulama ile uyumlu olması sağlanacaktır.

5- İYUK 4. Madde Hükmünde Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Dilekçelerin verileceği yerler:

Madde 4 –Dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrak, Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare veya vergi mahkemesi başkanlıklarına, idare veya vergi mahkemesi bulunmayan yerlerde büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalıp kalmadığına bakılmaksızın asliye hukuk hakimliklerine veya yabancı memleketlerde Türk konsolosluklarına verilebilir.

Öneri:

Maddede yer alan "büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalıp kalmama" ya ilişkin konu, zaman zaman uygulamada belirsizliklere yol açmakta olduğundan; anılan hususun sınırlarının daha belirgin olarak düzenlenmesi fayda sağlayacaktır. Çünkü söz konusu yerlerde dilekçenin kayda girdiği tarih, İYUK m. 6 uyarınca davanın açıldığı tarih sayılmaktadır. Dava açma süresinin hesabı ise mahkemeye erişim hakkı ile ilişkili olduğundan, bu noktada yaşanabilecek sorun kişilerin mahkemeye erişim hakları ve dolayısıyla da adil yargılanma hakkı bağlamında da sorun yaratabilecektir. Nitekim Anayasa Mahkemesi AİHM kararlarına atıf yapmak suretiyle "*...36. Mahkemeye etkili erişim hakkı, mahkemeye başvuru konusunda tutarlı bir sistemin var olmasını ve dava açmak isteyen kişilerin mahkemeye ulaşmada açık, pratik ve etkili fırsatlara sahip olmasını gerektirmektedir. Özellikle hukuki belirsizlikler ya da uygulamadaki belirsizlikler kişilerin mahkemeye erişim hakkını ihlâl edebilmektedir (Aynı yöndeki AİHM kararı için bkz. Geffre/Fransa, B. No: 51307/99, 23/1/2003, § 34). Bu nedenle, mahkemeler usul kurallarını uygularken bir yandan âdil yargılanma hakkını ihlâl edebilecek aşırı şekilcilikten, diğer yandan da yasalar tarafından düzenlenen usul kurallarının ortadan kaldırılması sonucunu doğurabilecek aşırı gevşeklikten kaçınmalıdırlar (Aynı yöndeki AİHM kararı için bkz. Walchli/Fransa, B. No: 35787/03, 26/7/2007, § 29; Eşim/Türkiye, B.No: 59601/09, 17/9/2013, § 21). 37. Usul kurallarının, hukuki güvenliğin sağlanması ve yargılamanın düzgün bir şekilde yürütülmesi sonucu adaletin tecelli etmesine hizmet etmek yerine kişilerin davalarının yetkili bir mahkeme tarafından görülmesi bakımından bir çeşit engel haline qelmeleri durumunda, mahkemeye erişim hakkı ihlal edilmiş olacaktır (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. Efstathiou ve Others/Yunanistan, B. No: 36998/02, § 24)..."*

demektedir.³ Bu açıdan dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrakın adli yargıdaki mahkemeler dahil her türlü mahkemeye verilebilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İdari yargıda dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrakın adli yargıdaki mahkemeler dahil her türlü mahkemeye verilebilmesi uygulamada belirsizliklere son verecek ve mahkemeye erişim hakkına olumlu katkı sağlayacaktır.

6- İYUK 5. Madde Hükmünde Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Aynı dilekçe ile dava açılacak haller:

Madde 5 – (Değişik: 10/6/1994-4001/3 md.) 1. Her idari işlem aleyhine ayrı ayrı dava açılır. Ancak, aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir.

2. Birden fazla şahsın müşterek dilekçe ile dava açabilmesi için davacıların hak veya menfaatlerinde iştirak bulunması ve davaya yol açan maddi olay veya hukuki sebeplerin aynı olması gerekir.

Öneri:

İYUK'un 5. maddesi esas itibarıyla "usul ekonomisi" ni sağlamak için getirilmiş, faydalı bir düzenlemedir. Ancak bir kişinin birden fazla işleme karşı tek dilekçe ile dava açılabilmesinin koşulları olan işlemler arasında "maddi veya hukuki yönden bağıllık" ya da "sebep-sonuç ilişkisi" ile birden fazla şahsın müşterek dilekçe ile dava açabilmesi için davacıların "hak veya menfaatlerinde iştirak bulunması" ve "davaya yol açan maddi olay veya hukuki sebeplerin aynı olması" hususları konusunda uygulamada tereddütler yaşanmaktadır. Ayrıca, her iki durumda da; kanunda öngörülen şartlar yanında "davalı idarenin aynı olması" gibi, idari yargı yerleri tarafından içtihatla getirilen ek şartlar da aranmaktadır. Her iki durum, dava açmak durumunda olan birey bakımından öngörülebilirliği kaldırdığı gibi, dava dilekçesinin reddi; eksikliğin tekrarı halinde ise "davanın reddi" durumunu meydana getirerek ve mahkemeye erişim hakkına engel olacaktır⁴. Söz konusu maddede bu sorunları giderecek yönde düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Değerlendirme:

Bir kişinin birden fazla işleme karşı tek dilekçe ile dava açılabilmesinin koşulları olan işlemler arasında "maddi veya hukuki yönden bağıllık" ya da "sebep-sonuç ilişkisi" ile birden fazla şahsın müşterek dilekçe ile dava açabilmesi için davacıların "hak veya menfaatlerinde iştirak bulunması" ve "davaya yol açan maddi olay veya hukuki sebeplerin aynı olması" hususları konusunda uygulamada tereddütler yaşandığı bilinmektedir. Ayrıca, her iki durumda da; kanunda öngörülen şartlar yanında "davalı idarenin aynı olması" gibi, idari yargı yerleri tarafından içtihatlar ile ek koşullar aranmaktadır. Her iki

³ AYM, Neriman Polat Başvurusu, B. N. 2012/1223, K.T.05.11.2014; Ayrıca, Anayasa Mahkemesi bir diğer kararında da İYUK m. 4 ve 6. hükümleri ile çelişen yorum yapılmasını, mahkemeye erişim hakkı ihlali olarak görmüştür. AYM, Nermin Aslan Başvurusu, B.N. 2018/7666, K.T.21.10.2020; Ayrıca bkz. AYM, Bahadır Uçar Başvurusu, B. N. 2013/8045, K.T. 07.01.2016; AYM, Muharrem Kılıç Başvurusu, B.N. 2012/1071, K.T. 11.03.2015; AYM, Muhsin Karaca Başvurusu, B.N.2014/2211, K.T. 09.06.2016; AYM, İbrahim Can Başvurusu, B.N. 2012/1052, K.T. 23.07.2014; AYM, Aktif Elektrik Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti. Başvurusu, B. N. 2012/855,K.T. 26/06/2014; AYM, Şener-Berçin Başvurusu, B.N. 2013/5516, K.T. 22.01.2015;(Metin içindeki AYM kararlarına erişim, AYM resmi internet sayfası üzerinden sağlanmıştır.); Adil yargılanma hakkı konusunda detaylı bilgi için ayrıca bkz. İNCEOĞLU Sibel, Adil Yargılanma Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru, El Kitapları Serisi 4, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Sisteminin Desteklenmesi Ortak Projesi, Ankara, 2018, (AYM İnternet Sayfası üzerinden erişime açılmıştır.); Ayrıca bkz. YAMLI Mehmet Sadık, Bireysel Başvuruda İdari Yargıya İlişkin İhlal Kararları, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Sisteminin Desteklenmesi Ortak Projesi, Ankara, (AYM İnternet Sayfası üzerinden erişime açılmıştır).

⁴ Bkz. AYM, Neriman Polat Başvurusu, B. N. 2012/1223, K.T.05.11.2014; Ayrıca örneğin bkz. AYM, Şener-Berçin Başvurusu, B.N. 2013/5516, K.T. 22.01.2015; AYM, Nermin Aslan Başvurusu, B.N. 2018/7666, K.T.21.10.2020; AYM, Bahadır Uçar Başvurusu, B. N. 2013/8045, K.T. 07.01.2016; AYM, Muharrem Kılıç Başvurusu, B.N. 2012/1071, K.T. 11.03.2015; AYM, Muhsin Karaca Başvurusu, B.N. 2014/2211, K.T. 09.06.2016; AYM, İbrahim Can Başvurusu, B.N. 2012/1052, K.T. 23.07.2014; AYM, Aktif Elektrik Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti. Başvurusu, B. N. 2012/855,K.T. 26/06/2014.

durum, dava açmak durumunda olan birey bakımından öngörülebilirliği kaldırdığı gibi, dava dilekçesinin reddi; eksikliğin tekrarı halinde ise “davanın reddi” olasılığını gündeme getirerek, esasen mahkemeye erişim hakkı bakımından engel oluşturmaktadır. Söz konusu maddede bu sorunları giderecek yönde iyileştirmeler yapılması gerekmektedir.

7- İdari Davaların Açılmasına İlişkin İYUK 6. Maddesinin UYAP İle Uyumlu Hale Getirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Dilekçe üzerine uygulanacak işlem:

Madde 6 –1. Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına veya 4 ncü maddede yazılı yerlere verilen dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak kayıt tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır.

2. Davacılara, kayıt tarih ve sayısını gösteren imzalı ve mühürlü, pulsuz bir alındı kağıdı verilir.

3.4 ncü maddede yazılı diğer yerlere verilen dilekçeler, en geç üç gün içinde Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlığına taahhütlü olarak gönderilir. Bu yerlerde harç pulları bulunmadığı takdirde bunlara karşılık alınan paraların miktarı ve alındı kağıdının tarih ve sayısı dilekçelere yazılır.

4.(Değişik: 10/6/1994-4001/4 md.) Herhangi bir sebeple harcı veya posta ücreti verilmeden veya eksik harç veya posta ücreti ile dava açılmış olması halinde, otuz gün içinde harcın ve posta ücretinin verilmesi ve tamamlanması hususu daire başkanı veya görevlendireceği tetkik hakimi, mahkeme başkanı veya hakim tarafından ilgiliye tebliğ olunur. Tebligata rağmen gereği yerine getirilmediği takdirde bildirim aynı şekilde bir daha tekrarlanır. Harç veya posta ücreti süresi içinde verilmez veya tamamlanmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur.

5.(Değişik: 10/6/1994-4001/4 md.)Dava açıldıktan sonra posta ücretinde tebliğ işlemlerinin yapılmasını engelleyecek şekilde azalma olması halinde, otuz gün içinde posta ücretinin tamamlanması daire başkanı veya görevlendireceği tetkik hakimi, mahkeme başkanı veya hakim tarafından ilgiliye tebliğ olunur. Tebligata rağmen gereği yerine getirilmediği takdirde bildirim aynı şekilde bir daha tekrarlanır. Posta ücreti süresi içinde tamamlanmazsa dosyanın işlemde kaldırımına karar verilir. Bu kararın tebliği tarihinden başlayarak üç ay içinde, noksanı tamamlanmak suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur.

6.(Değişik: 10/6/1994-4001/4 md.) 4 ve 5 inci fıkralardaki tebligat re'sen genel bütçeden yapılır.

Öneri:

2577 sayılı İYUK'un “Dilekçe üzerine uygulanacak işlem” başlıklı 6. maddesi 1982 yılında, o dönem dava dilekçelerinin mahkemeye verilmesi usulünden hareketle kaleme alınmıştır. Oysa bugün gelinen noktada UYAP üzerinden de dava açılabilir. Bu açıdan bu maddenin UYAP ile uyumlu hale getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Maddede önerilen değişikliğin yapılmasıyla madde içeriğinin uygulama ile uyumlu olması sağlanacaktır.

8- İdari Davaların Açılmasına İlişkin Hak Kayıplarına Yol Açan “Özel Dava Açma Süreleri”nin İYUK Madde 7/1’de Yer Alan “Genel Dava Açma Süreleri” ile Uyumlu Hale Getirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Dava açma süresi:

Madde 7 –

“1. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür”

Öneri:

Mevzuatta idari yargının görev alanına giren yaklaşık 30 kadar kanunda 7, 10, 15, 30 ve 1 ay şeklinde düzenlenmiş özel dava açma süreleri bulunmaktadır. Hak kayıplarına yol açan bu özel kanunlardaki sürelerin 60 gün olarak değiştirilmesi gerekmektedir. Bir hukukçunun dahi tespit etmekte zorlanabileceği böylesine dağınık şekilde konumlanmış kısa dava açma⁵ sürelerini bilmelerini vatandaşlardan beklemek doğru değildir. Farklı dava açma süreleri vatandaşın yargıya erişim hakkını kısıtlamakta, AİHM tarafından da ihlal kararları verilmektedir⁶. Bu nedenle mahkemeye erişim hakkını mümkün ve gerçekten işler kılabilmek için, ekli listedeki dava açma sürelerinin değiştirilmesi önerilmektedir:

Örnek 1: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (1982) m. 20/A: 30 gün

Örnek 2: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (1982) m. 20/B: 10 gün

Örnek 3: 2575 sayılı Danıştay Kanunu (1982) m. 75/1: 15 gün.

Örnek 4: 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu (1983) m. 14/1: 30 gün.

Örnek 5: 2872 sayılı Çevre Kanunu (1983) m. 25/2: 30 gün.

Örnek 6: 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (2012) m. 6/9: 30 gün.

Örnek 7: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013) m. 53/3: 7 gün; m. 80/1- ç: 15 gün ve 30 gün

Örnek 8: 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu (2013) m. 23/4: 30 gün.

Örnek 9: 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun (1953) ek m. 6/9: 30 gün.

Örnek 10: 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu (2005) m. 24/5: 15 gün.

Örnek 11: 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu (1934) m. 6/2: 7 gün.

Örnek 12: 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun (2011) m. 32/9: 15 gün.

Örnek 13: 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006) m. 102/4: 30 gün.

Örnek 14: 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu (1971) ek m. 3/4: 15 gün.

Örnek 15: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (2013) m. 78/2: 30 gün.

Örnek 16: 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu (2004) m. 93/3: 30 gün.

⁵ AYM, Muharrem Kılıç Başvurusu, B.N. 2012/1071, K.T. 11.03.2015; AYM, Neriman Polat Başvurusu, B. N. 2012/1223, K.T.05.11.2014; Ayrıca; Anayasa Mahkemesi mahkemeye erişmeyi aşırı derecede zorlaştıran/ imkânsız hale getiren uygulamaların mahkemeye erişim hakkını ihlal edebileceğini belirttiğinden sonra; dava açma/ kanun yollarına ilişkin olarak süreler getirilmesinin, anılan süreler dava açmayı imkânsız hale getiren nitelikte (kısıltıkta) olmadıkça mahkemeye erişim hakkına aykırılık oluşturmayacağını belirtmektedir. Mahkeme yine aynı kararda; ayrıca benzer yöndeki AİHM kararını (Osul/İtalya, B. No: 36534/97, 11/7/2002, §§ 36-40) örnek vererek, öngörülen süre şartlarının hukuka aykırı olarak yanlış uygulanması/hesaplanması sonucunda dava açma/kanun yollarına başvuru hakkını kullanılmamasının mahkemeye erişim hakkının ihlali olduğu yönündeki kanaatini ifade etmektedir. AYM, Şener-Berçin Başvurusu, B.N. 2013/5516, K.T. 22.01.2015; AYM, Remzi Durmaz Başvurusu, B.N. 2013/1718, K.T. 02.10.2013.

⁶ Örneğin bkz. "...36. Mahkemeye etkili erişim hakkı, mahkemeye başvuru konusunda tutarlı bir sistemin var olmasını ve dava açmak isteyen kişilerin mahkemeye ulaşmada açık, pratik ve etkili fırsatlara sahip olmasını gerektirmektedir. Özellikle hukuki belirsizlikler ya da uygulamadaki belirsizlikler kişilerin mahkemeye erişim hakkını ihlâl edebilmektedir (Aynı yöndeki AİHM kararı için bkz. Geffre/Fransa, B. No: 51307/99, 23/1/2003, § 34). Bu nedenle, mahkemeler usul kurallarını uygularken bir yandan âdil yargılanma hakkını ihlâl edebilecek aşırı şekilcilikten, diğer yandan da yasalar tarafından düzenlenen usul kurallarının ortadan kaldırılması sonucunu doğurabilecek aşırı gevşeklikten kaçınılmalıdır (Aynı yöndeki AİHM kararı için bkz. Walchli/Fransa, B. No: 35787/03, 26/7/2007, § 29; Eşim/Türkiye, B.No: 59601/09, 17/9/2013, § 21).37. Usul kurallarının, hukuki güvenliğin sağlanması ve yargılamanın düzgün bir şekilde yürütülmesi sonucu adaletin tecelli etmesine hizmet etmek yerine kişilerin davalarının yetkili bir mahkeme tarafından görülmesi bakımından bir çeşit engel haline gelmeleri durumunda, mahkemeye erişim hakkı ihlal edilmiş olacaktır (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. Efstathiou ve Others/Yunanistan, B. No: 36998/02, § 24)...”AYM, Neriman Polat Başvurusu, B. N. 2012/1223, K.T.05.11.2014; AYM, Aktif Elektrik Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti. Başvurusu, B. N. 2012/855, K.T. 26/06/2014.

Örnek 17: 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu (1984) m. 5/f ve 6/1: 1 ay.

Örnek 18: 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu (2006) m. 12/son: 7 gün.

Örnek 19: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (1953) m. 15/1: 15 gün; m. 20: 15 gün; m. 22/A-3: 30 gün; m. 58/1: 15 gün.

Örnek 20: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (1961) Mükerrer m. 49: 15 gün; Ek m. 7/4: 15 gün.

Örnek 21: 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun (2013) m. 7/3: 15 gün

Örnek 22: 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun (2001) m. 8/4: 15 gün.

Örnek 23: 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun (2002) m. 8/10: 15 gün.

Örnek 24: 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu (1984) m. 5/f ve m. 6: 1 ay.

Örnek 25: 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu (1957) m. 33/3: 15 gün.

Örnek 26: 5393 sayılı Belediye Kanunu (2005) m. 23/3: 10 gün.

Örnek 27: 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (2005) m. 27/6: 10 gün.

Değerlendirme:

Özel dava açma sürelerine ilişkin araştırma yapıldığında, bir üst paragrafta da değinildiği üzere; bu sürelerin oldukça çeşitli olduğu görülmektedir. Bu durum, aynı zamanda benzer nitelikte uyumsuzluklar bakımından farklı dava açma süreleri öngörülmesi anlamına da gelmektedir.

Anayasal bir yükümlülük (m. 40/2) olmasına rağmen, idari işlemde başvuru yollarının gösterilmesi konusunda idarelerin farklı tutum içinde olabilmesi de düşünüldüğünde, mevzuatta birbirinden farklı pek çok dava açma süresi öngörülmesi, dava açma süresinin tespit edilerek davanın açılabilmesi noktasında bir engel oluşturacaktır. Dava açma süresinde yapılacak bir hatanın, davanın süre aşımından reddine neden olacağı düşünüldüğünde anılan durum; adil yargılanma hakkının bir parçası olan mahkemeye erişim hakkı bakımından önemli bir engel oluşturacaktır. Bu sebeple, bu özel kanunlarda yer alan dava açma sürelerinin idari uyumsuzluklar bakımından 60 gün, vergi uyumsuzlukları bakımından 30 gün yapılması çok faydalı olacaktır.

9- İYUK'un 8. Maddesine 4. Fıkra Eklenmek Suretiyle "İdari İzin Süresi" nin Dava Açma Süresinin Hesabında Ne Şekilde Dikkate Alınacağına Açıklığa Kavuşturulması Önerisi

Mevcut Durum:

Sürelerle ilgili genel esaslar

Madde 8 –1. Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar.

2. Tatil günleri süreler dahilidir. Şu kadarki, sürenin son günü tatil gününe rastlarsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar.

3. Bu Kanunda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa bu süreler, ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır.

Öneri:

2577 sayılı İYUK'ta "idari izin" sürelerinin dava açma sürelerinin hesabında ne şekilde dikkate alınacağı düzenlenmemiştir. Bu konuda birbirinden farklı Danıştay içtihatları ortaya çıkmıştır. Danıştay'ın bir kısım içtihatları idari izin sürelerinin dava açma süresinin son gününe denk gelmesi halinde dava açılmayıp idari izin bittikten sonra açılan davalarda süreaşımı olacağı yönündedir. Buna karşılık Danıştay'ın diğer bir kısım içtihatları ise idari izin bitiminden sonra açılan davalarda süreaşımı yönünden

bir problem görmemektedir. Dava açma hakkı gibi önemli bir konuda vatandaşları böylesine belirsiz bir durumla karşı karşıya bırakmak hukuk devleti ilkesi ve belirlilik ilkesi ile bağdaşmaz⁷.

Bu nedenle İYUK'un "sürelerle ilgili genel esaslar" başlıklı 8. maddesine aşağıdaki 4. fıkranın eklenmesi önerilmektedir:

"İdari izin süreleri dava açma süresine dahildir. Şu kadar ki, sürenin son günü idari izin sürelerine rastlarsa, süre idari izni izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar".

Değerlendirme:

Uygulamada sıklıkla gündeme gelen "idari tatil" sürelerinin, yargılamaya ilişkin süre hesabında ne şekilde dikkate alınacağı çeşitli sorunlara sebebiyet verdiği için, anılan sürelerin yargılama süreleri bakımından ne şekilde etki yaratacağı hususunun açıklığa kavuşturulması; adil yargılanma hakkının bir parçası olan mahkemeye erişim hakkı bakımından önemli bir konudur.

10- İYUK Madde 9/2 Hükmünün Yürürlükten Kaldırılması Önerisi

Mevcut Durum:

Görevli olmayan yerlere başvurma:

Madde 9 – 1. (Değişik: 5/4/1990-3622/2 md.) Çözümlemesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli (...) yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu husustaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.

2. Adli (...) yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra birinci fıkrada yazılı otuz günlük süre geçirilmiş olsa dahi, idari dava açılması için öngörülen süre henüz dolmamış ise bu süre içinde idari dava açılabilir.

Öneri:

2. fıkra hükmünün yürürlükten kaldırılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

Yargılama süreci ve pratiği ile uyum sağlamayan maddenin 2. fıkrasının, kaldırılması önerilmektedir.

11- Vergi Mahkemelerinde Dava Açma Süresini İhmal Eden İYUK'un 10/2. Maddesinin Son Cümlesinde Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 10 –

İdari makamların sükutu:

"...2...Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabilirler".

Öneri:

Maddenin 2. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

⁷ Örneğin, adli tatil süresinin sonu konusunda Danıştay'ın (ve Yargıtay) farklı kararlarının mahkemeye erişim hakkı engeli olduğu; mahkemeye etkili erişim hakkından bahsedebilmek için mahkemeye başvuru konusunda tutarlı bir sistemin ve kişilerin mahkemeye ulaşabilmek için açık, pratik ve etkili fırsatlara sahip olmasının varlığının gerekli olduğu ve bu çerçevede hukuki/ uygulamadaki belirsizliklerin mahkemeye erişim hakkını ihlâl edebildiği (AlHM, Geffre/Fransa, B. No: 51307/99, 23/1/2003, § 34). yönünde kararı için bkz. AYM, Muharrem Kılıç Başvurusu, B.N. 2012/1071, K.T. 11.03.2015; Ayrıca bilgi için örneğin bkz. AYM, Şener-Berçin Başvurusu, B.N. 2013/5516, K.T. 22.01.2015; AYM, Neriman Polat Başvurusu, B. N. 2012/1223, K.T.05.11.2014; AYM, Aktif Elektrik Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti. Başvurusu, B. N. 2012/855, K.T. 26.06.2014.

“Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren dava açma süresi içinde dava açabilirler”.

Değerlendirme:

Vergi mahkemelerinde dava açma süresi İYUK’un 7. maddesine göre 30 gündür. Dolayısıyla İYUK’un 10/2. maddesinin son cümlesinde geçen “altmış gün” ibaresinin “dava açma süresi” şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

12- İYUK’un 11. Maddesindeki Belirsizliklerin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Üst makamlara başvurma:

Madde 11 –1. İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.

2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.

3. İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır.

4. (Mülga: 10/6/1994-4001/6 md.)

Öneri:

Maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

1. İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, birel veya düzenleyici bir idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.

2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.

3. Altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren altı ayı geçemez.

4. İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır.

5. İlgililer, 10 uncu madde uyarınca yaptıkları müracaatın reddedilmesi üzerine bu madde uyarınca da başvuruda bulunabilirler.

Değerlendirme:

İYUK’un 11. maddesinin uygulanmasında çok fazla belirsizlik bulunmaktadır. Bir defa maddenin düzenleyici işlemleri kapsayıp kapsamadığı belli değildir. Bu nedenle Danıştay’ın birbiriyle çelişik içtihatları bulunmaktadır. İkincisi, 10. maddede yer alan “kesin olmayan cevap” hususu bu 11. maddede düzenlenmemiştir. Bu da uygulamada karışıklıklara neden olmaktadır. Üçüncüsü, 10. madde uyarınca yapılan bir müracaatın reddedilmesi üzerine 11. madde müracaatının yapılıp yapılamayacağı konusunda da farklı Danıştay içtihatları bulunmaktadır. Vatandaşların hak arama hürriyeti önündeki belirsiz durumları kaldırmak ve yargı içtihatlarının farklılaşmasını önlemek için bu maddenin değiştirilmesi önerilmektedir⁸.

⁸ Örneğin bkz. AYM, Neriman Polat Başvurusu, B. N. 2012/1223, K.T.05.11.2014; Ayrıca örneğin bkz. AYM, Bahadır Uçar Başvurusu, B. N. 2013/8045, K.T. 07.01.2016; AYM, Muharrem Kılıç Başvurusu, B.N. 2012/1071, K.T. 11.03.2015; AYM, Muhsin Karaca Başvurusu, B.N. 2014/2211, K.T. 09.06.2016; AYM, İbrahim Can Başvurusu, B.N. 2012/1052, K.T. 23.07.2014.

13- İYUK'un 12. Maddesi Uygulamasındaki Belirsizliklerin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İptal ve tam yargı davaları:

Madde 12 – İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştay'a ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır.

Öneri:

Maddenin son cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

“Yukarıda belirtilen durumlarda ilgililerin idari dava açmadan önce idareye başvurma hakları saklıdır”.

Değerlendirme:

Maddenin son cümlesi ile 11. maddeye atıf yapılması anlamlı değildir. Zira 11. madde idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan istenmesine ilişkindir. İkinci olarak, değişiklik yapılması önerilen bu son cümle, kendinden önce gelen cümleyi mi yoksa kendinden önce gelen bütün cümleleri mi kastettiği konusunda uygulamada belirsizlikler bulunmaktadır. Bu durum da içtihat farklılıklarına yol açmaktadır. Sonuç olarak maddenin son cümlesi uygulamada belirsizlikler doğurmaktadır. Bu da hukuki güvenlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.⁹

14- İYUK'un 13/1 Maddesi Uygulamasındaki Belirsizliklerin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması:

Madde 13 – 1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir...

Öneri:

Maddenin 1. fıkrasında yapılacak düzenleme ile, maddede öngörülen 1 ve 5 yıllık sürelerin başlangıcı bakımından farklı yorumları ortadan kaldıracak düzenleme yapılması önerilmektedir. Danıştay bazı uyuşmazlıklarda 1 ve 5 yıllık sürelerin başlangıcında “idari eylemin tamamlanması ve zararın ortaya çıkması”, bazı uyuşmazlıklarda ise “eylemin idariliğinin ortaya çıkması” kriterini esas almaktadır. Bu durum Danıştay'ın bireylerin dava açma hakkını mümkün olduğunca korumak çabasından kaynaklanmakla beraber, kişiler bakımından belirlilik ve öngörülebilirliği sağlamak ve bu şekilde de mahkemeye erişim hakkının kullanımını kolaylaştırmak amacıyla, mevcut düzenlemenin farklı yorumlara sebebiyet vermeyecek şekilde ele alınması gerekmektedir. AİHM de, dava açma süresinin

⁹ AYM, Neriman Polat Başvurusu, B. N. 2012/1223, K.T.05.11.2014; AYM, Bahadır Uçar Başvurusu, B. N. 2013/8045, K.T. 07.01.2016; AYM, Muharrem Kılıç Başvurusu, B.N. 2012/1071, K.T. 11.03.2015; AYM, Muhsin Karaca Başvurusu, B.N. 2014/2211, K.T. 09.06.2016; AYM, İbrahim Can Başvurusu, B.N. 2012/1052, K.T. 23.07.2014; AYM, Aktif Elektrik Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti. Başvurusu, B. N. 2012/855, K.T. 26/06/2014.; Ayrıca (İYUK m.12 hükmünün gündeme geldiği bir kararda); Usul şartlarının birden fazla yoruma sebep olabildiği hallerde, dava açma haklarını engelleyecek şekilde katı bir yorum/uygulama yapılmaması yönündeki AİHM içtihadına değinilen bir AYM kararı için bkz. AYM, Şener-Berçin Başvurusu, B.N. 2013/5516, K.T. 22.01.2015; ayrıca bkz. AYM, Nuria Tapias Gemisi Başvurusu, B. N. 2014/4484, K. T. 11.01.2017.

başlangıcının somut ve açık olmamasını mahkemeye erişim hakkı bakımından engel olarak görmektedir.¹⁰

Değerlendirme:

Yapılacak düzenleme ile, maddenin 1. fıkrasında öngörülen 1 ve 5 yıllık sürelerin başlangıcı bakımından konunun netleştirilmesi; dava açma süresi ile ilişkisi sebebiyle mahkemeye erişim, dolayısıyla adil yargılanma hakkı ile yakından ilgilidir.

15- İYUK'un 14/3/a Hükmünde Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Dilekçeler üzerine ilk inceleme:

“3. (Değişik: 5/4/1990-3622/5 md.) Dilekçeler, Danıştayda daire başkanının görevlendireceği bir tetkik hakimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından:

- a) Görev ve yetki,
 - b) İdari merci tecavüzü,
 - c) Ehliyet,
 - d) İdari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,
 - e) Süre aşımı,
 - f) Husumet,
 - g) 3 ve 5 inci maddelere uygun olup olmadıkları,
- Yönlerinden sırasıyla incelenir...”.

Öneri:

Maddenin 3. fıkrasında aşağıdaki şekilde değişiklik yapılması önerilmektedir:

“3. (Değişik: 5/4/1990-3622/5 md.) Dilekçeler, Danıştayda daire başkanının görevlendireceği bir tetkik hakimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından:

- a) Görev
- b) Yetki,
- c) İdari merci tecavüzü...”

Değerlendirme:

İdari davalarda “yetki” hususunun “görev”den sonra tespit edilebilmesi sebebiyle, her iki husus, “görev” öncelikli olmak kaydıyla farklı bentlerde düzenlenmelidir.

16- İYUK'un Madde 14 Hükmüne İlk İnceleme Konularının Niteliği Konusunda Ekleme Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Dilekçeler üzerine ilk inceleme

Madde 14 – 1. Dilekçeler Danıştayda Evrak Müdürlüğüne kaydedilir ve Genel Sekreterlikçe görevli dairelere havale olunur...5. İlk incelemeyi yapanlar, bu noktalardan kanuna aykırılık görmezler veya daire veya mahkeme tarafından ilk inceleme raporu yerinde görülmezse, tebligat işlemi yapılır. 6. Yukarıdaki hususların ilk incelemeden sonra tespit edilmesi halinde de davanın her safhasında 15 nci madde hükmü uygulanır”.

Öneri:

¹⁰ AİHM, De Geouffre de La Pradelle Kararı, B.N. [12964/87](#), K.T.16.12.1992, §35 (Nakleden; Doğru Osman/Nalbant Atilla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, 1. Cilt, Avrupa Konseyi-Yargıtay Yayını, 2012, s. 628), AİHM mahkemeye erişim hakkının etkili ve somut nitelikte olması gerektiğini; bunun ise tesis edilen işleme yönelik somut ve açık itiraz imkânı gerektirdiğini ifade etmektedir. AİHM, Bellet Fransa Kararı, B.N. 23805/94, K.T. 04.12.1995, AİHM, Zubac/Hırvatistan Kararı, 40160/12, B.N. K.T. 05.04.2018, Son iki karar için bkz. <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/301020201146166MaddeRehberiMedeni.pdf>. (AİHS'nin 6. Maddesine İlişkin Rehber, Adil Yargılanma Hakkı, Medeni Hukuk Yönü, 30.04.2020).

Dilekçeler üzerine ilk inceleme

Madde 14 – 1. Dilekçeler Danıştayda Evrak Müdürlüğüne kaydedilir ve Genel Sekreterlikçe görevli dairelere havale olunur...5. İlk incelemeyi yapanlar, bu noktalardan kanuna aykırılık görmezler veya daire veya mahkeme tarafından ilk inceleme raporu yerinde görülmezse, tebligat işlemi yapılır. 6. İlk inceleme konuları kamu düzeninden olup, yukarıdaki hususların ilk incelemeden sonra tespit edilmesi halinde de davanın her safhasında 15 nci madde hükmü uygulanır”.

Değerlendirme:

Maddenin 6. fıkrasında, ilk inceleme konularının kamu düzeninden olduğunun açıkça belirtilmesi, mevcut 6. fıkrayı tamamlar nitelikte olacaktır.

17- İYUK Madde 15 Hükmünde, İYUK’un 14. Maddesine Atıf Yapılan Hususlarının İsmen (Açıkça) Belirtilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İlk inceleme üzerine verilecek karar:

Madde 15 – 1. (Değişik: 5/4/1990-3622/6 md.) Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin;

a) 3/a bendine göre adli (...) yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idari yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine,

b) 3/c, 3/d ve 3/e bentlerinde yazılı hallerde davanın reddine,

c) 3/f bendine göre, davanın hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek açılması halinde, dava dilekçesinin tespit edilecek gerçek hasma tebliğine,

d) 3/g bendinde yazılı halde otuzgün içinde 3 ve 5 inci maddelere uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlanmak yahut (c) bendinde yazılı hallerde, ehliyetli olan şahsın avukat olmayan vekili tarafından dava açılmış ise otuzgün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçelerin reddine,

e) 3/b bendinde yazılı halde dilekçelerin görevli idare merciine tevdiine,...

Öneri:

İYUK 14. maddenin ilgili bentlerine harf belirtmek suretiyle atıf yapılması yerine, atıf yapılan bentlerin içeriğinin açıkça düzenlenmesi maddenin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Değerlendirme:

Değişiklik önerisi ile, madde 15’in anlaşılabilirliğini kolaylaştırmak amaçlanmaktadır.

18- İYUK’un Madde 16/4 2. Cümle Hükmüne Yapılacak Ekleme ile Uygulamadaki Belirsizliğin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Tebligat ve Cevap Verme

“4. Taraflar, sürenin geçmesinden sonra verecekleri savunmalara veya ikinci dilekçelere dayanarak hak iddia edemezler. (Ek cümle: 11/4/2013-6459/4 md.) Ancak, tam yargı davalarında dava dilekçesinde belirtilen miktar, süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin nihai karar verilmeye kadar, harcı ödenmek suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere artırılabilir ve miktarın artırılmasına ilişkin dilekçe otuz gün içinde cevap verilmek üzere karşı tarafa tebliğ edilir”.

Öneri:

4. fıkranın 2. cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

“4. Taraflar, sürenin geçmesinden sonra verecekleri savunmalara veya ikinci dilekçelere dayanarak hak iddia edemezler. (Ek cümle: 11/4/2013-6459/4 md.) Ancak, tam yargı davalarında dava dilekçesinde belirtilen miktar, süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin, karar kesinleşinceye kadar, harcı ödenmek suretiyle artırılabilir veya azaltılabilir ve buna dair dilekçe otuz gün içinde cevap verilmek üzere karşı tarafa tebliğ edilir”.

Değerlendirme:

4. fıkranın 2. cümlesinde yapılacak değişikliklerle ıslah talebinin¹¹ ne zamana kadar yapılabileceği konusunda uygulamada yaşanan tereddütlerin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda ıslahın miktarın azaltılmasını da kapsadığı düzenlenmiştir.

19- Duruşmalara İlişkin Esasların Düzenlendiği İYUK Madde 18 Hükmüne Duruşmada Tutanak Tutulması Hususunun Eklenmesi ve Görevsiz veya Yetkisiz Mahkemeler Tarafından Yapılan Duruşmaların Tekrarlanması Önerisi

Mevcut Durum:

Duruşmalara ilişkin esaslar:

Madde 18 – 1. Duruşmalar açık olarak yapılır. Genel ahlakın veya kamu güvenliğinin gerekli kıldığı hallerde, görevli daire veya mahkemenin kararı ile, duruşmanın bir kısmı veya tamamı gizli olarak yapılır. 2. Duruşmaları başkan yönetir. 3. Duruşmalarda taraflara ikişer defa söz verilir. Taraflardan yalnız biri gelirse onun açıklamaları dinlenir; hiç biri gelmezse duruşma açılmaz, inceleme evrak üzerinde yapılır. 4. Danıştayda görülen davaların duruşmalarında savcının bulunması şarttır. Taraflar dinlendikten sonra savcı yazılı düşüncesini açıklar. Bundan sonra taraflara son olarak ne diyecekleri sorulur ve duruşmaya son verilir. 5. Duruşmalı işlerde savcılar, keşif, bilirkişi incelemesi veya delil tespiti yapılmasını yahut işlem dosyasının getirtilmesini istedikleri takdirde, bu istekleri görevli daire veya kurul tarafından kabul edilmezse, işin esası hakkında ayrıca yazılı olarak düşünce bildirirler”.

Öneri:

Maddeye 6. fıkra olarak aşağıdaki hükümlerin eklenmesi önerilmektedir:

“Tarafların duruşma esnasındaki iddia ve savunmaları tutanağa bağlanarak imza altına alınır”.

“Görevsiz veya yetkisiz mahkemeler tarafından yapılan duruşmalar tekrarlanır”.

Değerlendirme:

Duruşmalarda söz konusu olan beyanların tutanak altına alınması hususu, beyanların daha iyi değerlendirilmesi çerçevesinde yargılamanın içeriğine katkı sağlayacağı gibi; yargılama faaliyetinde düzenin oluşmasını da sağlayacaktır. Ayrıca görevsiz veya yetkisiz mahkemeler tarafından yapılan duruşmaların tekrarlanıp tekrarlanmayacağı konusunda farklı içtihatlar bulunmaktadır. Bu nedenle görevsiz veya yetkisiz mahkemeler tarafından yapılan duruşmaların, görevli ve yetkili mahkemede kanaat oluşması açısından, tekrarlanması gerektiği konusunda bir hüküm eklenmelidir.

20- Özelleştirme Yüksek Kurulu 09.07.2018 Tarihinde Kaldırıldığından İYUK’un 20/a/1-c Maddesindeki İbarenin Değiştirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İvedi yargılama usulü:

Madde 20/A–Ek: 18/6/2014-6545/18 md.)

“1. İvedi yargılama usulü aşağıda sayılan işlemlerden doğan uyuşmazlıklar hakkında uygulanır:

a) İhalede yasaklama kararları hariç ihale işlemleri.

¹¹ Eski tarihli olmakla beraber, ıslah konusunun mahkemeye erişim hakkı ile ilişkisi bakımından bkz. AİHM, Erten-Türkiye Kararı, 2011/14674, K.T. 25.11.2014 (Legalbank Elektronik Hukuku Bankası)

- b) Acele kamulaştırma işlemleri.
c) Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları..."

Öneri:

İYUK'un 20/A/1-c maddesinde yer alan "Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları" ibaresinin "24/11/1994 tarihli Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun uyarınca alınan kararlara" şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Özelleştirme Yüksek Kurulu'nu düzenleyen 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 3/1. maddesi, 09.07.2018 tarih ve 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK'nın 85/e maddesi hükmü gereğince yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nedenle İYUK'un 20/A/1-c maddesinde yer alan "Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları" ibaresinin "24/11/1994 tarihli Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun uyarınca alınan kararlara" şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

21- Tebligat Kanunu'nda Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlamak Amacıyla Mahkeme Kararlarında Halihazırda Yer Verilen UETS (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi) Numarasının İYUK'un 24. Maddesinde Yapılacak Değişiklikle Yasal Zemine Kavuşturulması Önerisi

Mevcut Durum

Kararlarda bulunacak hususlar:

Madde 24 –Kararlarda:

- Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları yahut unvanları ve adresleri,
- Davacının ileri sürdüğü olayların ve dayandığı hukuki sebeplerin özeti istem sonucu ile davalının savunmasının özeti,
- Değişik: 10/6/1994-4001/11 md.) Danıştayda görülen davalarda tetkik hakimi ve savcının ad ve soyadları ile düşünceleri,
- Duruşmalı davalarda duruşma yapılıp yapılmadığı, yapılmış ise hazır bulunan taraflar ve vekil veya temsilcilerinin ad ve soyadları,
- Kararın dayandığı hukuki sebepler ile gerekçesi ve hüküm; tazminat davalarında hükmedilen tazminatın miktarı,
- Yargılama giderleri ve hangi tarafa yükletildiği,
- Kararın tarihi ve oybirliği ile mi, oyçokluğu ile mi verildiği,
- Kararı veren mahkeme başkan ve üyelerinin veya hakiminin ad ve soyadları ve imzaları ve varsa karşı oyları,
- Kararı veren dairenin veya mahkemenin adı ve dosyanın esas ve karar numarası, belirtilir.

Öneri:

İdari yargıda mahkeme kararlarında UETS (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi) numarasının İYUK'un kararlarda bulunacak hususlar başlıklı 24. maddesinde yer almasına ilişkin düzenleme yapılması önerilmektedir. Ayrıca, uygulamada kararların yazım süreci ve süresi konusunda yaşanan farklılıkları gidermek açısından karara bağlanan davalarda kararların yazım süresine ilişkin maddede düzenleme yapılmalıdır. Bunun yanı sıra taraflara yükletilecek yargılama giderlerinin neler olduğunun maddede ismen açıklanması da, gerek medeni yargılama gerek idari yargılama usulünde karmaşık bir konu olan yargılama giderleri konusunda açıklık sağlamış olacaktır.

Değerlendirme:

Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacıyla mahkeme kararlarında halihazırda yer verilen UETS numarasının İYUK'un 24. maddesinde yapılacak değişiklikle yasal zemine

kavuşturulması önem taşımaktadır. Ayrıca, kararların yazım süresinin 24. maddede açıkça belirtilmesi, yargılamanın makul sürede tamamlanması yönüyle hem usul ekonomisi hem de adil yargılanma hakkını gerçekleştirmek bakımından önemli bir adım olacaktır. Yine kararlarda yer alacak olan yargılama giderlerinin neler olduğunun maddede açıkça belirtilmesi, bu konuda yaşanabilecek muhtemel sorunları da önleyebilecektir.

22- İYUK'un Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik Başlıklı 26/1. Maddesindeki Eksik Düzenlemelerin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik:

Madde 26 –1. Dava esnasında ölüm veya herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin başvurmasına kadar; gerçek kişilerden olan tarafın ölümü halinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemde kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verilir. Dört ay içinde yenileme dilekçesi verilmemiş ise, varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır...

Öneri:

Tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik:

Madde 26 –1. Dava esnasında ölüm veya herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin 1 yıl içinde takibi yenilemesine kadar ya da vergi borcuna dava açan gerçek kişinin ölümü halinde, idarenin mirasçılar aleyhine 1 yıl içinde takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemde kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verilir. Dört ay içinde yenileme dilekçesi verilmemiş ise, varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

Değerlendirme:

İYUK'un 26. maddesi tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olması üzerine davanın sona ermesine ilişkin önemli bir konuyu düzenlemektedir. Bu açıdan vatandaşların haklarını korumak için maddenin belirsizlikler içermemesi gerekmektedir.

Maddenin 1. fıkrasında en önemli eksiklik, dosyanın işlemde kaldırılmasına karar verilen davalarda mirasçılarının veya davayı takip hakkı kendisine geçenlerin mahkemeye ne kadar süre içerisinde başvurmaları gerektiği düzenlenmemiştir. Bu konuda 1 yıllık süre önerilmektedir. Yine idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenileme durumunun vergi borcuna dava açan gerçek kişiler bakımından olduğu da açıkça düzenlenmiştir.

Ayrıca fıkrada geçen "ilgili mahkeme"nin hangi mahkeme olduğunun belirtilmesi, bu sebeple yaşanacak belirsizlikler ve hak kayıplarının önüne geçecektir.

23- İYUK'un Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik Başlıklı 26/2. Maddesindeki Eksik Düzenlemenin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik:

Madde 26

2. Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal edilir.

Öneri:

2. fıkranın şu şekilde olması önerilmektedir: "Yalnız öleni veya niteliğinde değişiklik olanı ilgilendiren iptal davalarına ait dilekçeler iptal edilir".

Değerlendirme:

Maddenin 2. fıkrasında "Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal edilir." (*actio personalis moritur cum personale*) hükmü bulunmaktadır. Şüphesiz bu hüküm ancak iptal davaları bakımından

geçerli olabilir. Tam yargı davaları, maddi ve manevi bir tazminat istemine konu olan davalar olduğu için mirasçılara intikal / transfer etmektedir. Ayrıca davacının gerçek kişi olmadığı, tüzel kişi olduğu ve sadece o tüzel kişiliği ilgilendiren durumlarda dilekçenin iptal edilip edilmeyeceğine ilişkin bir düzenleme maddede düzenlenmemiştir. Danıştay'a göre de dava konusu işlem yalnız ticaret sicilinden kaydı silinen şirketin menfaatine ilişkin ise "yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal edilir" kuralı kıyasen uygulanır.¹² Bu hususlar göz önünde bulundurularak 2. fıkranın şu şekilde olması önerilmektedir: "Yalnız öleni veya niteliğinde değişiklik olanı ilgilendiren iptal davalarına ait dilekçeler iptal edilir".

24- İYUK'un Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik Başlıklı 26/3. Maddesindeki Eksik Düzenlemenin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik:

Madde 26

3. (Değişik: 5/4/1990-3622/9 md.) Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması halinde, yeni adresin bildirilmesine kadar dava dosyası işlemde kaldırılsın ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Dosyanın işlemde kaldırıldığı tarihten başlayarak bir yıl içinde yeni adres bildirilmek suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde, davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

Öneri:

İYUK m. 26/3'teki kuralın hem ilk derece mahkemelerinde hem de kanun yollarına bakan yargı yerlerinde uygulama alanı bulmalıdır. Danıştay'a göre bu kural hem ilk derece mahkemelerinde hem de kanun yollarına bakan yargı yerlerinde uygulama alanı bulur.¹³

Değerlendirme:

Maddenin önerilen şekilde değiştirilmesi suretiyle, oluşabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

25- İYUK'un 27/1. Maddesine Bir Cümle Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Yürütmenin durdurulması

Madde 27 – (Değişik: 10/6/1994-4001/12 md.)

"1. Danıştayda veya idari mahkemelerde dava açılması dava edilen idari işlemin yürütülmesini durdurmaz..."

Öneri:

Çevre, orman ve imar gibi konuların nitelikleri dikkate alındığında, yürütmeyi durdurma kararının gecikmesinin yaratabileceği olumsuz sonuçları engelleyebilmek adına; bu konularda açılacak iptal davalarında işlemin yürütülmesinin otomatik olarak durmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu açıdan fıkraya "Ancak çevre, orman ve imar konularında dava açılması dava edilen işlemin yürütülmesini durdurur." şeklinde bir cümle eklenmelidir.

Değerlendirme:

Maddenin 1. fıkrasına bu yönde bir cümle eklenmesinin, bu konular bakımından davanın sonunda "iptal" kararı verilmesinin anlamlı olmasını sağlamak için bu konularla ilgili davalar açıldığında işlemin yürütülmesinin otomatikman durması önem arz etmektedir. Bu şekilde telafisi imkânsız zararların

¹² D8D, E. 2016/4464, K. 2017/3550, KT. 03.05.2017, DD, sy. 145, s. 350-351.

¹³ D10D, E. 1986/1417, K. 1986/1566, KT. 15.09.1986.

doğması daha davanın başında önlenmiş olacaktır. Örneğin çevrenin yok olması veya madencilik faaliyetleri için ağaçların kesilmesi önlenmiş olacaktır.

26- İYUK'un 27/2. Maddesinin Yeniden Düzenlenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Yürütmenin durdurulması

Madde 27 – (Değişik: 10/6/1994-4001/12 md.)

2.(Değişik: 2/7/2012-6352/57 md.) Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler...

Öneri:

Maddenin 2. fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

Yürütmenin durdurulması

Madde 27 – (Değişik: 10/6/1994-4001/12 md.)

2.(Değişik: 2/7/2012-6352/57 md.) Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin hukuka aykırılığı konusunda ciddi belirtilerin bulunması durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler...

Değerlendirme:

Maddenin 2. fıkrasında yürütmenin durdurulmasının esasa ilişkin koşullarından biri olarak “açıkça hukuka aykırılık hali” nin öngörülmesinin, iptal kararı ve yürütmenin durdurulması kararları arasındaki ivedilik/geçici tedbir olma farkını ortadan kaldırdığı düşünüldüğünde; anılan ifadenin “idari işlemin hukuka aykırılığı konusunda ciddi belirtilerin bulunması” şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir. Ancak, anılan düzenlemenin Anayasanın 125/4 hükmünün tekrarı niteliğinde olması, Anayasa değişikliğini de gerekli kılmaktadır.

Maddeye ayrıca; yürütmeyi durdurma talebinin reddi halinde de, kararın gerekçeli olması gerektiği hususu eklenmelidir. Çünkü talebi reddedilen ilgilinin, maddenin 7. fıkrasında öngörülen itiraz mekanizmasını tam anlamıyla kullanabilmesi, red kararının gerekçesi¹⁴ hakkında bilgi sahibi olmasını gerektirmektedir. Aksi halde, karara karşı öngörülen itiraz imkânı; şekli bir imkân olmak dışında bir anlam ifade etmeyecektir.

27- Hak Arama Özgürlüğünü Kolaylaştırmak İçin Yürütmenin Durdurulması İstemlerinde Teminatın İstisna Haline Getirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Yürütmenin durdurulması

Madde 27 – (Değişik: 10/6/1994-4001/12 md.)

...6. Yürütmenin durdurulması kararları teminat karşılığında verilir; ancak, durumun gereklerine göre teminat aranmayabilir. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar, yürütmenin durdurulması hakkında karar veren daire, mahkeme veya hakim tarafından çözümlenir. İdareden ve adli yardımdan faydalanan kimselerden teminat alınmaz...

Öneri:

6. fıkra hükmünün aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

¹⁴ Bkz. Anayasa m. 141, AYM, Latif Hacibekiroğlu Başvurusu, B.N. 2014/6011, K.T.22.09.2016; Gerekçeli kararın taraflara itiraz etme hakkı sağlanması yönünde bkz. AİHM, Armen Deryan Türkiye Kararı, 2004/41721, K.T.21.07.2015 (Son karar için bkz. Legalbank Elektronik Hukuk Veri Tabanı).

“Yürütmenin durdurulması kararlarında teminat istenebilir. Taraflar arasında teminata ilişkin olarak çıkan anlaşmazlıklar, yürütmenin durdurulması hakkında karar veren daire, mahkeme veya hakim tarafından çözümlenir. İdareden ve adli yardımdan faydalanan kimselerden teminat alınmaz”.

Benzer düzenlemenin “Temyiz veya istinaf istemlerinde yürütmenin durdurulması” başlıklı 52. maddesinde de yapılması gerektiğinden, 52. maddenin 1. fıkrasında geçen “teminat karşılığında” ibaresinin metinden çıkarılması ve 2. fıkrasının “Bu madde uygulanmasında teminat istenebilir” şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir

Değerlendirme:

Mevcut hükümde yürütmenin durdurulması istemlerinde teminat istenmesi “kural”dır. Ancak bu hüküm hak arama özgürlüğüne engel olmaktadır Ayrıca idari yargı uygulamasında teminatın istisna niteliğinde kaldığı bilinmektedir. Bu açıdan “teminat”ın istisna olacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

28- İYUK Madde 27/9 Hükümündeki, Yürütmenin Durdurulması Hakkında Verilen Kararların Tebliğe Çıkarılması Hususundaki Belirsizliğin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Yürütmenin durdurulması

Madde 27 – (Değişik: 10/6/1994-4001/12 md.)

...9. Yürütmenin durdurulmasına dair verilen kararlar onbeş gün içinde yazılır ve imzalanır...

Öneri:

Hükümün aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

Yürütmenin durdurulması

Madde 27 – (Değişik: 10/6/1994-4001/12 md.)

“9. Yürütmenin durdurulmasına dair verilen kararlar onbeş gün içinde yazılır, imzalanır ve tebliğe çıkartılır”.

Değerlendirme:

Bu hüküm vatandaşlar bakımından güvence teşkil etmektedir.¹⁵ Ancak bu güvence eksiktir. Zira yürütmenin durdurulması konusunda verilen kararların ne kadar süre içerisinde yazılacağı ve imzalanacağı güvence altına alınmakla birlikte bu kararların ne kadar süre içerisinde tebliğe çıkarılacağı konusunda bir süre bulunmamaktadır. Böyle bir durumda da 15 gün içinde yazılan ve imzalanan bir yürütmenin durdurulması kararı mahkemede aylarca bekleyebilmektedir.

29- İYUK 28/1 Maddesine Mahkeme Kararlarının Uygulanması için Kararın Kesinleşmesinin Beklenmeyeceği Yönünde İbare Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 28. maddesinin 1. fıkrası şu şekildedir:

Madde 28 – 1.(Değişik:10/6/1994-4001/13 md.) Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez.

Öneri:

İYUK’un 28. maddesinin 1. Fıkrasına,

¹⁵ Tebliğe çıkarma sürecindeki yasal boşluk, uygulamada sorunlara sebebiyet verebilecektir. AİHM, Tebligat mevzuatının uygulanması noktasında birey bakımından hak kaybına sebep olunmasını hak ihlali olarak kabul etmektedir. AİHM, Davran-Türkiye Kararı, 18342/03, K.T. 03.11.2019, (Nakleden: Doğru Osman/Nalbant Atilla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, 1. Cilt, Avrupa Konseyi-Yargıtay Yayını 2012, s. 628, ayrıca bkz. <https://hudoc.echr.coe.int/tur#%7B%22fulltext%22:%5B%22t%22%3%BCrkiye%20davran%22%7D>)

“Kanun yollarına başvurulması mahkeme kararlarının uygulanmasına engel teşkil etmez” veya “Mahkeme kararlarının uygulanması için kesinleşmesi beklenmez” veya “Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 350. maddesinin 2. fıkrası ve 367. maddesinin 2. fıkrası mahkeme kararlarının uygulanmamasına gerekçe oluşturamaz” şeklinde bir hükmün eklenmesi önerilmektedir. Hatta çevre, orman ve imar konuları bu durumdan istisna tutulmalıdır.

Değerlendirme:

İYUK’un 28. maddesine göre idari yargı organlarının yürütmeyi durdurma ve esasa ilişkin kararlarının en geç 30 gün içerisinde uygulanması gerekir. Ancak uygulamada davalı idareler kanun yollarına başvurdukları gerekçesiyle mahkeme kararlarını uygulamamaktadır. Davalı idareler mahkeme kararlarını ancak kesinleştikten sonra uygulayacaklarını belirtmektedir. Hatta bu konuda ilgisiz bir şekilde Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun (HMK) 350/2 ve 367/2. maddelerini gerekçe göstermektedir. Maalesef bu uygulama yaygındır ve davalı idarelerin maddeyi açıkça ihlal etmelerine yol açmaktadır. Oysa mahkeme kararlarının uygulanması Anayasal bir emir niteliğindedir.

Gerçekten de mahkeme kararlarının uygulanması Anayasanın 2. maddesinde ifade edilen “*Hukuk Devleti İlkesi*”nin bir gereği olduğu gibi, Anayasanın 138. maddesinin son fıkrasındaki “*Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.*” hükmünün de bir gereğidir.

AİHM de mahkeme kararlarına uyulmaması ve hatta uymanın geciktirilmesi halinde Sözleşmenin 6. maddesindeki güvencelerin bir anlamı kalmayacağını ve bu şekilde Sözleşmenin 6. maddesinin ihlal edilmiş olacağını değerlendirmektedir¹⁶. Anılan sebeple 28. maddenin 1. fıkrasının devamına yukarıda önerilen cümlelerden birinin eklenmesi idarelerin keyfi hareket etmesini önleyecektir. Öneme binaen çevre, orman ve imar konuları istisna tutulabilir.

30- İYUK 28/1 Maddesinde Anayasa Mahkemesinin İptal Kararından Sonra Maddede Kalan ve Hiçbir Anlam İfade Etmeyen İbarenin Kaldırılması Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 28 – 1. (Değişik:10/6/1994-4001/13 md.)ancak disiplin hükümleri saklıdır.

Öneri:

“... ancak disiplin hükümleri saklıdır” ifadesinin madde metninden çıkarılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararları neticesinde 28. maddenin ilk fıkrasının sonunda kalan ve hiçbir anlam ifade etmeyen “ancak disiplin hükümleri saklıdır” ibaresinin madde metninden çıkarılması önerilmektedir.

31- İYUK 28/3-4-6 Maddesindeki “Maddi Ve Manevi Tazminat Davası” İbaresinin Değiştirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 28. maddesinin 3. 4. ve 6. maddeleri şu şekildedir:

3. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir.

¹⁶ Bkz: AİHM, 19.03.1997, 18357/91 Hornsby- Yunanistan Kararı, Nakleden: Doğru Osman/Nalbant Atilla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, 2012, 1. Cilt, s.850.

4. (Değişik: 21/2/2014-6526/18 md.) Mahkeme kararlarının süresi içinde kamu görevlilerince yerine getirilmemesi hâlinde tazminat davası ancak ilgili idare aleyhine açılabilir.

6. (Değişik: 2/7/2012-6352/58 md.) Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesine göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanacak faiz ödenir. Ancak mahkeme kararının davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez.

Öneri:

İYUK'un 28. maddesinin 3., 4. ve 6. maddelerinde yer alan, "maddi ve manevi tazminat davası" ve "tazminat davası" ibarelerinin "maddi ve manevi tazminat istemli dava" olarak değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

2577 sayılı İYUK'un 2. maddesine göre idari yargıda 2 türlü dava bulunmaktadır: 1) İptal davası, 2) Tam yargı davası.

Buna rağmen İYUK'un 28. maddesinin 3, 4 ve 6. fıkralarında "maddi ve manevi tazminat davası" ve "tazminat davası" ibarelerine yer verilmiştir. Bu ibarelerin "maddi ve manevi tazminat istemli dava" şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

32- İYUK'un 28. Maddesinin 3. ve 4. Fıkralarındaki Mükerrerliğin Kaldırılarak, Anayasanın 129/5. Maddesine Uygun Olarak Tek Fıkra Haline Getirilmesi ve Uygulamadaki Tereddütlerin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK'un 28. maddesinin 3. ve 4. fıkraları şu şekildedir:

3. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir.

4. (Değişik: 21/2/2014-6526/18 md.) Mahkeme kararlarının süresi içinde kamu görevlilerince yerine getirilmemesi hâlinde tazminat davası ancak ilgili idare aleyhine açılabilir.

Öneri:

28. maddenin 3. fıkrası olarak;

"Mahkeme kararlarının idare veya kamu görevlileri tarafından süresi içinde yerine getirilmemesi veya etkisizleştirilmesi halinde ancak idare aleyhine ve idareye müracaat edilmeden tam yargı davası açılabilir" hükmünün getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

28. maddenin 3. ve 4. fıkraları hemen hemen benzer hususları düzenlemektedir. Anayasanın 129/5. maddesinde de "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir." hükmü mevcuttur.

Diğer taraftan mahkeme kararlarının yerine getirilmemesi halinde açılacak tam yargı davalarında idareye müracaatın zorunlu olup olmayacağı konusunda ciddi bir belirsizlik mevcuttur. Bu belirsizlik oldukça farklı içtihatların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu belirsizliğin giderilmesi zorunludur. Bu nedenle bu iki fıkranın Anayasa'nın 129/5. maddesi ile uyumlu olarak birleştirilmesi ve mahkeme kararlarının uygulanmaması nedeniyle açılacak tam yargı davalarında idareye başvurma şartının aranmaması önerilmektedir.

Aynı zamanda uygulamada idareler tarafından yargı kararlarının "şeklen" uygulandığı ve bu yolla yargı kararlarının "etkisizleştirildiği" görülmektedir. Bireylerin mağduriyetini gidermek için ve yargı

kararlarının uygulanmasını sağlamak için bu fıkraya “... yerine getirilmemesi” ifadesinden sonra “veya etkisizleştirilmesi” ifadesinin getirilerek, bu durumda da idarenin sorumluluğuna gidilebilmesinin mümkün hale getirilmesi önerilmektedir.

AİHM de hangi mahkeme tarafından verilmiş olursa olsun, mahkeme kararlarının icra edilmesini isteme hakkının “mahkemeye başvuru hakkının” ayrılmaz bir parçası olduğunu¹⁷, aksi durumda 6 § 1 maddesinin güvencelerinin tüm faydalı neticelerinin ortadan kalkacağını¹⁸ ve bağlayıcı olan bir mahkeme kararının icrasının makul olmayan derecede geciktirilmesinin Sözleşme’yi ihlal edeceğini¹⁹ ifade etmektedir.

AİHM mahkeme kararlarının icrasının idari uyuşmazlık bağlamında daha da büyük bir öneme sahip olduğunu ifade etmektedir²⁰. Mahkeme dava tarafının, Devletin en üst idari mahkemesi önünde iptal başvurusunda bulunmak suretiyle, yalnızca hakkında itirazda bulunan kararın iptalini değil, aynı zamanda ve her şeyden önce söz konusu kararın neticelerinin ortadan kaldırılmasını talep ettiğini²¹, dolayısıyla dava tarafının etkili bir şekilde korunması ve hukuka uygunluğun yeniden sağlanmasının idari makamların kararı icra etme yükümlülüğünün olması gerektirdiğini²² vurgulamaktadır.

33- İYUK’un 29. Maddesindeki Hak Kayıplarına Yol Açan Belirsizliklerin Giderilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 29 – 1. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar yeterince açık değilse, yahut birbirine aykırı hüküm fıkralarını taşıyorsa, taraflardan her biri kararın açıklanmasını veya aykırılığın giderilmesini isteyebilir.

2. Açıklama dilekçeleri karşı taraf sayısından bir nüsha fazla verilir.

3. Kararı vermiş olan daire veya mahkeme işi inceler ve gerek görürse dilekçenin bir örneğini, belirleyeceği süre içinde cevap vermek üzere, karşı tarafa tebliğ eder, cevap iki nüsha olarak verilir. Bunlardan biri, açıklama veya aykırılığın kaldırılmasını isteyen tarafa gönderilir.

4. Görevli daire veya mahkemenin bu husustaki kararı, taraflara tebliğ olunur.

5. Açıklama veya aykırılığın kaldırılması, kararın yerine getirilmesine kadar istenebilir.

Öneri:

Maddeye 6. ve 7. fıkralar olarak;

“Açıklama isteminde bulunulması kanun yollarına başvurma sürelerini durdurmaz” ve

“Açıklama istemlerinde duruşma yapılmaz” ibarelerinin eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

29. maddede “açıklama” düzenlenmiştir. Ancak düzenlemede açıklama isteminde bulunmanın kanun yollarına başvuru sürelerini durdurup durdurmayaacağına ilişkin bir hüküm mevcut değildir. Davanın tarafları açıklama isteminde bulduklarında kanun yollarına başvurma sürelerinin de duracağını

¹⁷ Hornsby/Yunanistan, § 40; Scordino/İtalya (no. 1) BD, § 196, Alıntı için bkz: <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/301020201146166MaddeRehberiMedeni.pdf>. (AİHS’nin 6. Maddesine İlişkin Rehber, Adil Yargılanma Hakkı, Medeni Hukuk Yönü, 30.04.2020)

¹⁸ Burdov/Rusya, §§ 34 ve 37, Alıntı için bkz: <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/301020201146166MaddeRehberiMedeni.pdf>. (AİHS’nin 6. Maddesine İlişkin Rehber, Adil Yargılanma Hakkı, Medeni Hukuk Yönü, 30.04.2020)

¹⁹ Burdov/Rusya (no.2), § 66, Alıntı için bkz: <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/301020201146166MaddeRehberiMedeni.pdf>. (AİHS’nin 6. Maddesine İlişkin Rehber, Adil Yargılanma Hakkı, Medeni Hukuk Yönü, 30.04.2020)

²⁰ Sharxhi ve Diğerleri/Arnavutluk, § 92, Alıntı için bkz: <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/301020201146166MaddeRehberiMedeni.pdf>. (AİHS’nin 6. Maddesine İlişkin Rehber, Adil Yargılanma Hakkı, Medeni Hukuk Yönü, 30.04.2020)

²¹ Çevre sorunlarına ilişkin olarak bk: Bursa Barosu Başkanlığı ve Diğerleri/Türkiye, § 144, Alıntı için bkz: <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/301020201146166MaddeRehberiMedeni.pdf>. (AİHS’nin 6. Maddesine İlişkin Rehber, Adil Yargılanma Hakkı, Medeni Hukuk Yönü, 30.04.2020)

²² Hornsby/Yunanistan, § 41; Kyrtatos/Yunanistan, §§ 31-32, Alıntı için bkz: <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/301020201146166MaddeRehberiMedeni.pdf>. (AİHS’nin 6. Maddesine İlişkin Rehber, Adil Yargılanma Hakkı, Medeni Hukuk Yönü, 30.04.2020)

zannetmektedir. Ancak Danıştay içtihatları tam da aksi yöndedir.²³ Dolayısıyla açıklama isteminde bulunan ve kanun yollarına başvurma süresinin duracağını düşünen taraflar önemli mağduriyetler yaşamaktadır. Bu nedenle maddeye “Açıklama isteminde bulunulması kanun yollarına başvurma sürelerini durdurmaz” şeklinde bir fıkranın eklenmesi önerilmektedir.

Ayrıca açıklama isteminde bulunulması halinde duruşma yapılıp yapılmayacağı hususu da maddede düzenlenmemiştir. Bu konuda da tam bir belirsizlik bulunmaktadır. Uygulamada idari mahkemeler duruşma istemlerini kabul etmemektedir.²⁴ Açıklama isteminde bulunan tarafların mahkemelerden gereksiz yere duruşma talep etmemesi, gereksiz yere yazışma ve tebligat yapılmaması için maddeye şu fıkranın eklenmesi önerilmektedir: “Açıklama istemlerinde duruşma yapılmaz”.

Diğer taraftan bu iki önemli fıkra hükmünün bir sonraki madde olan “yanlışlıkların düzeltilmesine” ilişkin 30. maddede de uygulanması gerekmektedir. Bu açıdan 30. maddenin 2. fıkrasında “29 uncu maddenin son fıkrası dışında kalan hükümleri, bu istekler hakkında da uygulanır” hükmünün “dendiği için bu hükmün “29 uncu maddenin 5. fıkrası dışında kalan hükümleri, bu istekler hakkında da uygulanır” şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

34- İYUK Madde 30/1'deki Yanlışlıkların Düzeltilmesinin Her Zaman İstenebilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 30 – 1. İki tarafın adı ve soyadı ile sıfatı ve iddiaları sonucuna ilişkin yanlışlıklar ile hüküm fıkrasındaki hesap yanlışlıklarının düzeltilmesi de istenebilir.

Öneri:

30. maddenin 1. fıkrasında yer alan “istenebilir” kelimesinden önce “her zaman” ibaresinin eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

2577 sayılı İYUK'un 30. maddesinde “yanlışlıkların düzeltilmesi” isteminin ne zamana kadar istenebileceği açıkça düzenlenmemiş; bir önceki maddeye atıf yapılmıştır. Bu atfın kaldırılarak maddenin 1. fıkrasında yer alan “istenebilir” kelimesinden önce “her zaman” ibaresinin eklenmesi önerilmektedir.

35- İYUK Madde 31/1'deki “Mukabil Dava” İbaresinin Maddeden Çıkarılması

Mevcut Durum:

Madde 31 – 1. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda; hakimın davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sukununu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Öneri:

31. maddenin 1. fıkrasında yer alan “mukabil dava” ifadesinin çıkarılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

²³ Açıklama isteminde bulunulması, kanun yollarına başvurma sürelerini kesen ya da durduran bir sebep teşkil etmez. D3D, E. 1995/1874, K. 1995/1594, KT. 22.05.1995, DD, sy. 91, s. 345-346.

²⁴ D10D, E. 1965/1287, K. 1965/27, KT. yok, Danıştay Onuncu Daire Kararları, Ankara 1972, s. 109.

2577 sayılı İYUK'un 31/1. maddesinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na atıf yapılan konular arasında "mukabil dava" da yer almaktadır. Ancak idari yargıda mukabil dava bulunmadığı için bu ibarenin maddeden çıkartılması önerilmektedir.

36- İYUK Madde 31/1'de HMK'ya Atıfta Bulunan "Üçüncü Kişilerin Davaya Katılması" Konusunun "Davaya Müdahale" Başlığı Altında Ayrı Bir Maddede Düzenlenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 31 – 1. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda; hakimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sukununu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Öneri:

İdari yargılama hukukunun özellikleri de dikkate alınarak davaya müdahale müessesesinin ayrı bir madde olarak düzenlenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

2577 sayılı İYUK'un 31/1. maddesinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na atıf yapılan konular arasında "üçüncü şahısların davaya katılması" da yer almaktadır. HMK'ya göre üçüncü şahısların davaya katılması "asli müdahale" ve "fer'i müdahale" şeklinde olmaktadır. İdari yargılama hukukunda asli müdahale mümkün olmamaktadır. Fer'i müdahale konusunda da bazı uygulama farklılıkları bulunmaktadır. Bu sebeple davaya müdahale konusunun ayrı bir madde olarak idari yargılama hukukunun özellikleri de dikkate alınarak düzenlenmesi faydalı olacaktır.

2015 tarihli İdari Yargıda İş Yükünün Azaltılması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı'nın 30. maddesinde de davaya müdahaleye ilişkin dipnotta yer aldığı şekliyle bir düzenleme bulunmaktadır.²⁵

Tasarı taslağındaki hüküm benzeri bir düzenleme getirilebilir. Ancak idari yargıda davaya müdahil olan kişiye mutlaka kanun yollarına başvurma imkânı da tanınmalıdır. Uygulamada Danıştay'ın bu yönde kararları bulunmaktadır.²⁶ Kaldı ki 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Kanun yollarına

²⁵ "Davaya müdahale:

Madde 31/A – 1. Kendilerine dava ihbar edilen kişiler ile görülmekte olan davada verilecek kararlardan hak veya menfaati etkilenecek üçüncü kişiler;

a) İlk derece ya da istinaf aşamasında,

b) İvedi yargılama usulüne tabi davalarda ilk derece ya da temyiz aşamasında, Taraflardan birinin yanında davaya müdahale isteminde bulunabilirler.

2. Müdahale isteminde bulunan üçüncü kişi, yanında katılmak istediği tarafı, müdahale sebebini ve bunun dayanaklarını belirten bir dilekçe ile mahkemeye başvurur.

3. Müdahale istemine ilişkin dilekçeler, taraflara ivedilikle tebliğ edilir. Taraflar yedi gün içinde müdahale istemine ilişkin görüşlerini bildirebilirler. Mahkeme bu sürenin geçmesinden sonra, müdahale istemi hakkında karar verir.

4. Müdahale isteminde bulunulması, yürütmenin durdurulması isteminin incelenmesi ile usule ilişkin diğer işlemlerin yapılmasını durdurmaz ve yargılama bu sebeple ertelenemez.

5. Müdahale isteminin kabulü halinde, müdahil, davayı bulunduğu aşamadan itibaren takip edebilir ve bu aşamadan sonraki işlemler müdahile de tebliğ edilir.

6. Davaya müdahale, müdahile taraf niteliği kazandırmaz; müdahil, davaya katıldığı taraf yanında ve sadece ona yardımcı olmak üzere işlemler yapabilir.

7. Yargılamada sadece taraflar hakkında karar verilir."

²⁶ D17D, E. 2015/9316, K. 2015/1943, KT. 08.05.2015, DD, sy. 139, s. 114-118; D6D, E. 2017/915, K. 2017/2524, KT. 12.04.2017, DD, sy. 145, s. 24.

başvurma hakkı” başlıklı 260. maddesinde²⁷, davaya katılanın da kanun yollarına başvurma hakkı olduğu açıkça düzenlenmiştir. Benzeri bir düzenlemenin davaya müdahalenin düzenleneceği maddede yer alması önerilmektedir.

37- İYUK Madde 31/1’de HMK’ya Atıfta Bulunulan “Ehliyet”, Konusunun İYUK’ta Ayrıca Düzenlenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 31 – 1. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda; hakimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sukûnunu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Öneri:

İYUK’un 31/1. maddesi ile HMK’ya atıfta bulunulan konular arasında (objektif) “ehliyet” de yer almaktadır. Ehliyet, konusunun İYUK’ta ayrıca düzenlenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK’un 31/1 maddesi ile HMK’ya atıfta bulunulan konular arasında “objektif ehliyet” de bulunmaktadır. Konuya ilişkin HMK hükümleri incelendiğinde; HMK’nın “taraf ehliyeti” başlıklı 50. maddesinde, “medeni haklardan yararlanma” yani “hak ehliyetine” sahip olanların, “davada taraf ehliyetine” de sahip oldukları ifade edilmiştir. Bu itibarla HMK, taraf ehliyetinin tespiti konusunda, medeni hukuktaki hak ehliyeti kavramını esas almıştır ve HMK’ya göre gerçek ve tüzel kişiler taraf ehliyetine sahiptir. Ancak idari yargılama hukuku uygulamasında “tüzel kişiliği bulunmayan banka şubelerinin”,²⁸ “tüzel kişiliği bulunmayan sendika şubelerinin”,²⁹ “tüzel kişiliği bulunmayan oda şubelerinin”,³⁰ “tüzel kişiliği bulunmayan defterdarlıkların”,³¹ “tüzel kişiliği bulunmayan mahalle muhtarlıklarının”³² ve benzerlerinin taraf ehliyetine sahip olduğu kabul edilmektedir. Görüldüğü gibi her ne kadar İYUK’un 31/1. maddesi ile “objektif ehliyet” konusunda HMK’ya atıf yapılmış olsa da HMK’da objektif ehliyet konusunda geçerli olan hükümler idari yargılama hukukunda “aynen” uygulanmamaktadır.

Ayrıca İYUK’un 2. maddesi gereğince iptal davası açabilmek için “menfaat ihlali”; tam yargı davası açabilmek için ise “hak ihlali”, “sübjektif ehliyet” koşulu olarak aranmaktadır. Bununla beraber çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren davalarda salt vatandaş olmanın iptal davası açabilmek için yeterli kabul edileceği yönünde düzenleme getirilmelidir. Şüphesiz bu husus İYUK’un 2. maddesine eklenebilir.

²⁷ Madde 260 – (1) Hâkim ve mahkeme kararlarına karşı Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık ve bu Kanuna göre katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar için kanun yolları açıktır.

²⁸ D7D, E. 1987/3132, K. 1987/3104, KT. 22.12.1987, DD, sy. 70-71, s. 362-365; D9D, E. 1991/2465, K. 1992/944, KT. 24.03.1992, DD, sy. 86, s. 499-500.

²⁹ D11D, E. 2008/3705, K. 2008/7974, KT. 22.09.2008, DD, sy. 120, s. 352-354; D11D, E. 2008/15062, K. 2010/523, KT. 27.01.2010, DD, sy. 124, s. 419-421.

³⁰ TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi > D6D, E. 1989/2264, K. 1991/1101, KT. 13.05.1991, DD, sy. 84-85, s. 422-425; TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi > D6D, E. 2006/3763, K. 2007/702, KT. 09.02.2007, DD, sy. 115, s. 235-239; TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi > D8D, E. 2010/8614, K. 2013/7386, KT. 31.10.2013, DD, sy. 135, s. 417-419.

³¹ D6D, E. 1996/4360, K. 1997/2148, KT. 06.05.1997, DD, sy. 94, s. 401-402; D6D, E. 1997/5676, K. 1998/2051, KT. 16.04.1998, DD, sy. 98, s. 342.

³² D13D, E. 2014/956, K. 2014/4507, KT. 24.12.2014, DD, sy. 138, s. 158-163; D6D, E. 2015/3375, K. 2017/1778, KT. 09.03.2017, DD, 147, s. 452-456.

Ayrıca uygulamada dernek ve vakıflar tarafından açılan davalarda farklı uygulamalar bulunmaktadır. Uygulamada birliğin ve netliğin sağlanabilmesi için ehliyetle ilişkin yapılacak düzenlemede; derneklerin tüzüklerinde, vakıfların ise senetlerinde dava açabilecekleri yönünde bir hüküm bulunması gerektiği belirtilmelidir.

İdari yargı mercilerinde açılacak davalarda hem objektif hem de sübjektif ehliyetle ilişkin belirsizliklerin giderilmesi ve uygulamada birliğin sağlanması için idari yargılama hukukunun da özellikleri dikkate alınarak ayrıntılı bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

AİHM tarafından da dava ehliyetinin mahkemeye erişim hakkı ile doğrudan ilgili olduğu kabul edilerek, Sözleşmenin 6. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. AİHM, vakıf veya dernek benzeri bir kuruluşun tüzel kişiliği bulunmaması sebebiyle dava ehliyetine sahip olmadığı gerekçesi ile açılan davanın reddedilmesini, başvuru hukukunun mahkemeye başvurma hakkının özünü zedelediği sonucuna varmıştır.³³

Anayasa Mahkemesi de bazı kararlarına atıfta bulunduğu bir kararında “Mahkemeye erişim hakkı, Anayasa’nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının güvenceleri arasında yer almakta olup (Ahmet Yıldırım, B. No: 2012/144, 2/10/2013, § 28), bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özkan Şen, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52)” diyerek, bu hususu vurgulamıştır.³⁴

38- İYUK Madde 31/1’de HMK’ya Atıfta Bulunan “Feragat ve Kabul” Konularının İYUK’ta Ayrıca Düzenlenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 31 – 1. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda; hakim in davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sukununu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Öneri:

İYUK’un 31/1. maddesi ile HMK’ya atıfta bulunan konular arasında “feragat ve kabul” de yer almaktadır. Feragat ve kabul konularının İYUK’ta ayrıca düzenlenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK’un 31/1 maddesi ile HMK’ya atıfta bulunan konular arasında feragat ve kabul de yer almaktadır. Davaya son veren hukuki müesseseler olan feragat ve kabulün idari yargılama hukukunda uygulanmasına ilişkin hem yargı mercileri arasında farklı uygulamalar bulunmakta hem de doktrinde farklı görüşler yer almaktadır.

HMK’da davadan feragat, “davacının, talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir” (HMK m. 307) şeklinde tanımlanmıştır. Medeni yargılama hukukunda feragat tamamen davacının iradesine bağlı kabul edildiği halde idari yargılama hukukunda feragatin mahkemenin kabulüne bağlı olup olmadığı tartışmalıdır ve bu yönde farklı kararlar bulunmaktadır. Örneğin birçok Danıştay kararında

³³ Bkz: AİHM, 16 Aralık 1997, Canea Katolik Kilisesi- Yunanistan Davası, Nakleden: Doğru Osman/Nalbant Atilla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, 1. Cilt, s.623.

³⁴ Gemak Gemi İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. B.No: 2013/7698, 18/2/2016, Karar için bkz: [bireysel-basvuruda-idari-yargiya-iliskin-kararlar.pdf \(anayasa.gov.tr\)](#), Bireysel Başvuruda İdari Yargıya İlişkin İhlal Kararları Kitabı, s.238.

çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren davalarda feragatin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Yine birçok Danıştay kararında kanun yolları aşamasında feragatin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Görüldüğü gibi her ne kadar İYUK'un 31/1. maddesi ile "feragat ve kabul" konularında HMK'ya atıf yapılmış olsa da HMK'da feragat ve kabul konusunda geçerli olan hükümler idari yargılama hukukunda "aynen" uygulanmamaktadır.

Feragate ilişkin yapılacak olan düzenlemede; çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren davalarda feragatin mümkün olmadığı; bireysel sonuçları olan iptal davaları ile tam yargı davalarında hem ilk derecede hem de kanun yolları aşamasında feragatin mümkün olduğu yolunda düzenleme yapılması önerilmektedir.

HMK'da davayı kabul, "davacının talep sonucuna, davalının kısmen veya tamamen muvafakat etmesidir" (HMK m. 308/1) şeklinde tanımlanmıştır. İdarenin davayı kabul etmesi üzerine ilk derece mahkemesi, "davayı kabul nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı"na karar verir. Uygulamada idari işlemin geri alınmasının kabulü aynı sonuçları doğurup doğurmadığı konusunda tereddütler bulunmaktadır. Kabul müessesesinin idari yargının özellikleri dikkate alınarak ayrıca düzenlenmesi bu tereddütlerin giderilmesi noktasında faydalı olacaktır.

Bu sebeple bu iki hukuki müessesenin idari yargılama hukukunun özellikleri dikkate alınarak ayrıca düzenlenmesi gerekmektedir.

39- İYUK Madde 31/1'de Yer Alan "Davanın İhbarı" nın Taraflardan Birinin İsteği Üzerine de Yapılmasına İmkân Tanıyan Değişiklik Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK'un 31. maddesinin ilk fıkrasının 2. cümlesindeki hüküm şu şekildedir:

"Ancak, davanın ihbarı (...) Danıştay, mahkeme veya hakim tarafından re'sen yapılır."

Öneri:

31. maddenin ilk fıkrasının 2. cümlesinin;

"Ancak, davanın ihbarı taraflardan birinin isteği üzerine veya Danıştay, mahkeme veya hakim tarafından re'sen yapılır" şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Davanın ihbarına ilişkin mevcut düzenlemede, ihbarın ancak yargı mercii tarafından re'sen yapılabileceği düzenlenmiştir. Ancak "taraflardan birinin isteği üzerine veya" ibaresinin cümleye eklenerek tarafların da davanın ihbarını isteyebilmesine imkân tanınması önerilmektedir.

AİHM de bir davada hakları etkilenebilecek kişilerin davaya katılma hakkının engellenmesini mahkemeye erişim hakkının ihlali olarak kabul ederek, Sözleşmenin 6. maddesi kapsamında değerlendirmektedir. Menemen Minibüsçüler Odası- Türkiye Davasında da Mahkeme, ulusal makamların davanın ihbarı ile ilgili usul yükümlülüklerini yerine getirmediği için, başvurucunun kişisel haklarını doğrudan ilgilendiren bir davada dinlenmesi önlenmiş ve böylece başvurucunun mahkemeye erişme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir³⁵.

40- İYUK'ta Delillere İlişkin Ayrı Bir Düzenleme Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK'un 31. maddesinde sadece keşif deliline ilişkin olarak HMK'ya atıfta bulunulmuştur. Genel olarak delillere ilişkin bir atıf bulunmamaktadır.

Öneri:

³⁵ Bkz: AİHM, 9 Aralık 2008, Başvuru no: 44088/04, Menemen Minibüsçüler Odası- Türkiye Davası, Nakleden: Doğru Osman/Nalbant Atilla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, 1. Cilt, s.623-624.

İYUK'ta delillere ilişkin ayrı bir düzenleme yapılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK'un 31. maddesinin ilk fıkrasında deliller konusunda HMK'ya atıf yapılmıştır. Ancak idari yargılama hukukunda uygulanacak olan delillerin ayrıca düzenlenmesi gereklidir. Özellikle Yargı Reformu Stratejisi Eylem Planında³⁶ da yer alan tanık delilinin idari yargılama hukukunda kullanılmasına ilişkin düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

41- İYUK Madde 31/2'de Vergi Usul Kanununa Yapılan Atfın Belirginleştirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK'un 31. maddesinin 2. fıkrası şu şekildedir:

2. Bu Kanun ve yukarıdaki fıkra uyarınca Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa atıfta bulunulan haller saklı kalmak üzere, vergi uyuşmazlıklarının çözümünde Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Öneri:

31. maddenin 2. fıkrasının,

“Bu Kanun ve yukarıdaki fıkra uyarınca Hukuk Muhakemeleri Kanununa atıfta bulunulan haller saklı kalmak üzere, vergi uyuşmazlıklarının çözümünde Vergi Usul Kanununun 377, 378 ve mükerrer 378'inci maddeleri hükümleri uygulanır” şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Öncelikle bu hükümde yer alan “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu” ibaresinin “Hukuk Muhakemeleri Kanunu” olarak değiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca fıkranın Vergi Usul Kanununa atıf yapılan hükümlerinin belirli hale getirilmesi önerilmektedir. Danıştay içtihatları uyarınca bu madde ile Vergi Usul Kanununa atıf yapılan maddeler VUK'un 377, 378 ve mükerrer 378'inci maddeleridir.³⁷

42- İYUK Madde 32/2'deki Yetkinin Kamu Düzeninden Olduğu İfadesinin Kaldırılarak, “Özel Yetki Hallerinin Genel Yetkiyi Ortadan Kaldıracağı” Yönünde Bir İfadenin Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

2. Bu Kanunun uygulanmasında yetki kamu düzenindedir.

Öneri:

“Bu Kanunun uygulanmasında yetki kamu düzenindedir.” cümlesinin kaldırılarak;

“Özel yetki halleri genel yetkiyi ortadan kaldırır.” cümlesinin eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

2577 sayılı İYUK'un 32/2. maddesinde yer alan “*Bu Kanunun uygulanmasında yetki kamu düzenindedir*” ifadesinin kaldırılması uygun olacaktır. İdari yargılama hukukunda tüm ilk inceleme konuları kamu düzeninden olduğundan, 14. maddeye tüm ilk inceleme konularının kamu düzeninden olduğu yönünde bir hüküm eklenmesi daha uygun olacaktır.

İYUK'un 32/2. maddesine özel yetki hallerinin bulunması halinde genel yetki kuralının uygulanmayacağı yönünde bir hükmün eklenmesi uygun olacaktır.

43- İYUK'un 33/1 Maddesine “Naklen Atanma Talebinin Reddi” Ve “Kurumlar Arası Nakil İşlemine Muvafakat Verilmemesi” İşlemlerinin Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

³⁶ Bkz. Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Stratejisi Kitapçığı, Ankara Mayıs 2019.

³⁷ Bkz. DVDDGK, E. 1991/51, K. 1991/76, KT. 25.10.1991. DD, sy. 84-85, s. 111-112; DVDDGK, E. 2000/316, K. 2000/371, KT. 17.11.2000, DD, sy. 105, s. 167.

Madde 33 – 1. (Değişik: 5/4/1990-3622/12 md.) Kamu görevlilerinin atanması ve nakilleri ile ilgili davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlilerinin yeni veya eski görev yeri idare mahkemesidir.

Öneri:

İYUK'un 33. maddenin 1. fıkrasına, "naklen atanma talebinin reddi" ve "kurumlar arası nakil işlemine muvafakat verilmemesi" ifadelerinin eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK'un 33. maddesinde "naklen atanma talebinin reddi" ve "kurumlar arası nakil işlemine muvafakat verilmemesi" işlemlerine karşı nerede dava açılacağı açıkça düzenlenmediğinden bu işlemlere karşı açılan davalar hakkında bazen genel yetkiyi düzenleyen 32. madde, bazen de özel yetkiyi düzenleyen 33/1. madde uygulanmaktadır. İYUK'un 33/1. maddesinde yapılacak değişiklikle bu iki durumda da özel yetki halinin uygulanması önerilmektedir.

44- İYUK'un 33/4 Maddesindeki Özel Yetki Kuralının Mahkeme (Kalem) Personeline de Uygulanması Yönünde İbare Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 33 – 4. (Ek: 2/7/2012-6352/60 md.) Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, hâkim ve savcıların mali ve sosyal haklarına ve sicillerine ilişkin konularla, müfettiş hal kâğıtlarına karşı açacakları ve idare mahkemelerinin görevine giren davalarda yetkili mahkeme, hâkim veya savcının görev yaptığı yerin idari yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu bölge idare mahkemesine en yakın bölge idare mahkemesinin bulunduğu yer idare mahkemesidir.

Öneri:

İYUK'un 33. maddenin 4. fıkrasına son cümle olarak, "Bu hüküm kalem personeli için de uygulanır" ifadesinin eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Hakim ve savcılara ilişkin bu hükmün kalem personeli bakımından da geçerli olmasını sağlamak için fıkranın sonuna şu cümlenin eklenmesi önerilmektedir: "Bu hüküm kalem personeli için de uygulanır".

45- İYUK'un 35. Maddesi ile İlgili Uygulamada Yaşanan Belirsizliği Gidermek için Bir Cümle Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 35 – (Değişik: 5/4/1990-3622/13 md.) Taşınır mallara ilişkin davalarda yetkili mahkeme, taşınır malın bulunduğu yer idare mahkemesidir.

Öneri:

35. maddede yer alan hükmün devamına, "Dava sırasında taşınır malın yer değiştirmesi, yetki kuralını değiştirmez." şeklinde bir cümle eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Dava sırasında taşınır malın yer değiştirmesinin yetki kuralında değişikliğe neden olup olmayacağı konusunda uygulamada belirsizlik bulunmaktadır. Bu belirsizliğin giderilmesi için maddeye "Dava sırasında taşınır malın yer değiştirmesi, yetki kuralını değiştirmez." şeklinde bir hüküm eklenmesi önerilmektedir.

46- İYUK'un 35/1 Maddesinde yer Alan Yetki Kuralına Hayvanlar ile İlgili İbare Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 35 – (Değişik: 5/4/1990-3622/13 md.) Taşınır mallara ilişkin davalarda yetkili mahkeme, taşınır malın bulunduğu yer idare mahkemesidir.

Öneri:

35. maddede yer alan düzenlemeye “... ve hayvanlara” ibaresinin eklenmesi önerilmektedir. Tabi maddenin başlığı da buna uygun olarak değiştirilmelidir.

Değerlendirme:

Uygulamada hayvanlara ilişkin davalarda yetki kuralları belirlenirken, hayvanlar taşınır mal olarak kabul edilerek bu madde kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak hayvanların statüsüne ilişkin var olan tartışmaların bir neticesi olarak, hayvanların korunmasına ilişkin yapılacak olan yasal düzenlemelerde hayvanların statüsünün eşya olmadığı kabul edilirse; bu maddedeki ifadenin, “*Taşınır mallara ve hayvanlara ilişkin davalarda*” şeklinde değiştirilmesi uygun olabilir. Alman hukukunda yaşanan son dönem gelişmeler neticesinde de, Alman Medeni Kanununun 90 ve devamı maddelerinde değişiklikler yapılarak, taşınır mallar ifadesinin yerine, hayvanlar ve eşyalar ifadesi kullanılmaya başlanmıştır.

47- İYUK’un 36. Maddesinin Değiştirilmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Tam yargı davalarında yetki:

Madde 36 – İdari sözleşmelerden doğanlar dışında kalan tam yargı davalarında yetkili mahkeme, sırasıyla:

- a) Zararı doğuran idari uyuşmazlığı çözümlenmeye yetkili,
 - b) Zarar, bayındırlık ve ulaştırma gibi bir hizmetten veya idarenin herhangi bir eyleminden doğmuş ise, hizmetin görüldüğü veya eylemin yapıldığı yer,
 - c) Diğer hallerde davacının ikametgâhının bulunduğu yer.
- İdari mahkemesidir.

Öneri:

36. maddenin;

“Tam yargı davalarında yetki:

Madde 36 – İdari sözleşmelerden doğanlar dışında kalan tam yargı davalarında yetkili mahkeme, sırasıyla:

- a) İdari işlemde doğan zararların tazmini istemiyle açılan davalarda idari işlemi tesis eden idarenin bulunduğu yer,
 - b) İdari eylemden doğan zararın tazmini istemiyle açılan davalarda eylemin yapıldığı yer,
 - c) Yurtdışında meydana gelen zararlarda davacının ikametgâhının bulunduğu yer,
- İdare mahkemesidir” şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Bu madde maalesef içerisinde belirsizlikler barındıran bir maddedir. Özellikle maddenin a ve b bentleri açıklığa kavuşturulmaya muhtaçtır. Tam yargı davaları idari işlemlerden veya idari eylemlerden kaynaklanır. Maddenin c bendinde yer alan diğer haller ibaresi de çok belirsizdir. Bu açıdan maddenin yukarıda yer verilen şekilde değiştirilmesi önerilmektedir.

48- İYUK’un 44/1. Maddesine İdari Yargının Kendi İçinde Ortaya Çıkan Olumlu Görev Uyuşmazlığının Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

Merci tayini:

Madde 44 – 1. Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına fiili veya hukuki bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargı çevresi sınırlarında tereddüt edildiği veya iki mahkemenin de aynı davaya bakmaya

yetkili olduklarına karar verdikleri hallerde dava dosyaları, tarafların veya mahkemelerin istemi üzerine merci tayini için:

a) Uyuşmazlığın aynı yargı çevresindeki mahkeme veya mahkemeler arasında çıkması halinde, o yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine,

b) Sair hallerde Danıştaya,

Gönderilir.

Öneri:

44. maddenin 1. fıkrası hükmünün; “1. Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına fiili veya hukuki bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargı çevresi sınırlarında tereddüt edildiği veya iki mahkemenin de aynı davaya bakmaya görevli ve yetkili olduklarına karar verdikleri hallerde dava dosyaları, tarafların veya mahkemelerin istemi üzerine merci tayini için.” şekline getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İdari yargının kendi içerisinde ortaya çıkan,

- “olumsuz görev uyuşmazlığı” İYUK’un 43. maddesinde;
- “olumsuz yetki uyuşmazlığı” İYUK’un 43. maddesinde;
- “olumlu yetki uyuşmazlığı” İYUK’un 44. maddesinde, düzenlenmiştir.

Ancak idari yargının kendi içerisinde “olumlu görev uyumsuzluğu”nın düzenlenmesi unutulmuştur. Bu nedenle mahkemeler bazen kıyas yoluyla “olumlu yetki uyuşmazlığının” düzenlendiği 44. maddeyi uygulamakta bazen de uygulamamaktadır.

Bu açıdan İYUK’un 44/1. maddesine “bakmaya” ibaresinden sonra gelmek üzere “görevli ve” ibaresinin eklenmesi önerilmektedir.

49- İYUK’un 45/1. Maddesinin 2. Cümlesinin Kaldırılması Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 45. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesi şu şekildedir:

“Ancak, konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz.”

Öneri:

Bu hüküm bugün için konusu yedi bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararların kesin olduğunu, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamayacağını düzenlemektedir. Yedi bin TL’lik miktar “önemsiz” görülerek kanun yollarına başvurma yolu kapatılmıştır. Ancak kanun koyucu bakımından önemsiz gözükken bir miktarın davacı bakımından önemli olabileceği ortadadır. Bu açıdan bu hükmün kaldırılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

Bu hükmün kaldırılarak mahkemeye erişim hakkının kanun yolları aşamasında da sağlanması yerinde olacaktır.

50- İYUK’un 45/2 Maddesindeki “İstinaf, Temyizin Şekil ve Usullerine Tabidir” Hükmünün Çıkarılarak İstinafa İlişkin Usul Kurallarının Ayrıntılı Düzenlenmesi, İstinaf Dosyası Üzerinde İlk İnceleme Yapılması ve İlk Derecede Usulden Verilen Kararların İstinafta Öncelikli Olarak İncelenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 45. maddesinin 2. fıkrasının ilk cümlesi şu şekildedir:

“İstinaf, temyizın şekil ve usullerine tabidir.”

Öneri:

İYUK’un 45. maddesinin 2. fıkrasının ilk cümlesinin madde metninden çıkarılarak, istinafın usulüne ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılması, istinaf dosyası üzerinde ilk inceleme yapılması ve ayrıca adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan davaların makul süre içinde sonuçlandırılması gereği olarak ilk derece mahkemelerince usulden verilen kararların istinafta öncelikli olarak en geç iki ay içinde incelenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İstinaf ve temyiz birbirinden farklı kanun yollarıdır. Bu sebeple istinaf kanun yolunun, temyizın şekil ve usullerine tabi tutulması yerine ayrıca düzenlenmesi ve istinafta ilk inceleme yapılması uygun olacaktır. Bu fıkrada yer alan “İstinaf, temyizın şekil ve usullerine tabidir” cümlesi maddeden çıkarılarak, ayrı bir maddede istinafın usulünün ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesi, istinaf dosyası üzerinde ilk inceleme yapılmasının düzenlenmesi ve ilk derece mahkemelerince usulden verilen kararların istinafta öncelikli olarak en geç iki ay içinde incelenmesi gerekmektedir.

51- İYUK’un 45/5. Maddesinde Yer Alan İlk Derece Mahkemesine İade Sebeplerine İlişkin Uygulamadaki Belirsizliği Giderecek Düzenleme Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 45. maddesinin 5. maddesi şu şekildedir:

“5. Bölge idare mahkemesi, ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan istinaf başvurusunu haklı bulunduğu, davaya görevsiz veya yetkisiz mahkeme yahut reddedilmiş veya yasaklanmış hâkim tarafından bakılmış olması hâllerinde, istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vererek dosyayı ilgili mahkemeye gönderir. Bölge idare mahkemesinin bu fıkra uyarınca verilen kararları kesindir.”

Öneri:

İYUK’un 45. maddesinin 5. fıkrasında yer alan ilk derece mahkemesine iade sebeplerinin uygulamadaki belirsizliği giderecek şekilde netleştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK’un 45. maddesinin 5. fıkrasında ilk derece mahkemesine iade sebepleri; ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan istinaf başvurusunun haklı bulunması ve davaya görevsiz veya yetkisiz mahkeme yahut reddedilmiş veya yasaklanmış hakim tarafından bakılmış olması olarak sayılmıştır. Ancak uygulamada kanunda sayılan sebepler dışında pek çok sebep ile de (örneğin, duruşma yapılması gerekirken yapılmaması gibi) dosya ilk derece mahkemesine iade edilmektedir. Uygulamadaki belirsizliğin giderilmesi amacıyla, kanunda sayılanlar dışında iade öngörülüyorsa bu hususun açıkça maddede belirtilmesi veya kanunda sayılanlar dışında işin niteliği gereği iade yapılması zorunlu olan hususlar olabileceği düşünülmekte ise, bu hususların ilgili maddede açıkça belirtilmesi önerilmektedir.

52- İYUK’un 46. Maddesinde Temyiz Edilebilecek Konular Yerine, Temyiz Edilemeyecek Konuların Sayılması Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 46. maddesinin ilk fıkrasında bentler halinde temyiz edilebilecek dava konuları tahdidi olarak sayılmıştır.

Öneri:

Maddede temyiz edilebilecek dava konularının yerine temyiz edilemeyecek dava konularının sayılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK'un 46. maddesinde temyize tabi dava konuları, sayma yolu ile tek tek sayılmıştır. Bu yöntem ile maddede sayılmayan dava konuları için temyiz yoluna başvurulması imkânı kaldırılmış ve temyiz kanun yolu istisnai bir kanun yolu niteliğine bürünmüştür. Tam aksine temyize tabi olmayan dava konuları sayılarak, onlar dışındaki tüm dava konularının temyize tabi olacağı bir düzenleme yapılması, hak arama hürriyeti açısından daha uygun olacaktır. Bu noktada HMK'nın 362. maddesinde de bu öneriye benzer bir yöntemle temyiz edilemeyecek kararların sayıldığı görülmektedir.

53- İYUK'un 46/1-b Maddesinde Yer Alan Parasal Sınırın Belirlenmesinde Davacının Dava Dilekçesinde Talep Ettiği Miktarın Esas Alınması Yönünde Düzenleme Yapılması Önerisi**Mevcut Durum:**

2577 sayılı İYUK'un 46/1-b maddesi şu hükmü taşımaktadır:

"Konusu yüz bin Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar."

Öneri:

Davacının dava dilekçesinde talep ettiği tutara göre parasal sınırın belirleneceği yönünde bir hüküm getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Parasal miktara bağlı olarak bir kararın temyiz edilip edilemeyeceğini belirleyen bu hüküm uygulamada belirsizliklere neden olmaktadır. Şöyle ki acaba bu parasal sınır davacının dava dilekçesinde talep ettiği miktar mıdır? Yoksa mahkemenin kararında hükmettiği parasal miktar mıdır? Bu açıdan konunun belirli hale getirilmesi önerilmektedir.

54- İYUK'un 46/1-e Maddesinde Yer Alan "Müşterek Kararnameyle" İbaresinin Değiştirilmesi Önerisi**Mevcut Durum:**

İYUK'un 46/1-e hükmü şu şekildedir:

"e) Müşterek kararnameyle yapılan atama, naklen atama ve görevden alma işlemleri ile daire başkanı ve daha üst düzey kamu görevlilerinin atama, naklen atama ve görevden alma işlemleri hakkında açılan iptal davaları"

Öneri:

Maddede yer alan "Müşterek kararnameyle" ibaresinin "Cumhurbaşkanı kararı veya onayıyla" ibaresi ile değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçilmesi ile birlikte müşterek kararname uygulaması kaldırılmıştır. 3 sayılı Üst Kademe Yöneticileri İle Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile üst düzey kamu görevlerine atamalar Cumhurbaşkanı kararı veya Cumhurbaşkanı onayı ile olmaktadır.

Bu itibarla bu maddede yer alan "müşterek kararnameyle" ibaresinin "Cumhurbaşkanı kararı veya onayıyla" şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

55- İYUK'un 52/1 Maddesinde Değişiklik Önerisi**Mevcut Durum:**

Temyiz veya istinaf istemlerinde yürütmenin durdurulması:

Madde 52 – 1. (Değişik: 5/4/1990-3622/21 md.) Temyiz veya istinaf yoluna başvurulmuş olması, hakim, mahkeme veya Danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dava dairesi, kurulu veya istinaf başvurusunu incelemeye yetkili bölge idare mahkemesince karar verilebilir. (Ek Cümle: 10/6/1994-4001/22 md.) Davanın reddine ilişkin kararlara karşı temyiz ya da istinaf yoluna başvurulması halinde, dava konusu işlem hakkında yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi 27 nci maddede öngörülen koşulun varlığına bağlıdır.

Öneri:

Maddenin 1. fıkrasındaki 3. cümlenin;

“İstinaf veya temyiz yoluna başvurulması halinde, mahkeme kararının uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve mahkeme kararının açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda mahkeme kararının yürütmesi durdurulabilir” şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

2577 sayılı İYUK’un 52. maddesinde “temyiz veya istinaf istemlerinde yürütmenin durdurulması” düzenlenmiştir. Bu maddede temyiz veya istinaf istemlerinde yürütmenin durdurulmasının talep üzerine mi yoksa resen mahkeme tarafından mı olacağı belirsizdir. Bu nedenle bu hususun açıklığa kavuşturulması önerilmektedir.

Ayrıca maddenin 1. fıkrasının üçüncü cümlesinin yukarıda yer verilen şekilde değiştirilmesi önerilmektedir.

56- İYUK’un 52. Maddesinin 1. ve 2. Fıkralarında Yer Alan Teminata İlişkin Hükümlerde Değişiklik Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 52. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesi şu şekildedir:

“Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dava dairesi, kurulu veya istinaf başvurusunu incelemeye yetkili bölge idare mahkemesince karar verilebilir.”

İYUK’un 52. maddesinin 2. fıkrası şu şekildedir:

“2. iptal davalarında teminat istenmeyebilir.”

Öneri:

İYUK’un 52. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesindeki “teminat karşılığında” ibaresinin çıkarılması ve 2. fıkradaki mevcut cümlenin kaldırılarak, “Yetkili idari yargı mercii tarafından teminat takdir edilebilir.” ifadesinin getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İstinaf ve temyizde yürütmenin durdurulmasına ilişkin teminat ile ilgili yapılması önerilen bu değişiklikler neticesinde teminat, bir zorunluluk olmaktan çıkarılıp mahkemenin takdirine bırakılmış olacaktır.

57- İYUK’un 53/1-h Madde Metninde Değişiklik Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 53/1-h bendi şu şekildedir:

“Tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması.”

Öneri:

Maddeye “Tarafları” kelimesinden sonra gelmek üzere “aynı veya farklı” ibaresinin eklenerek bu fıkra hükmünün; “Tarafları aynı veya farklı, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması.” şekline getirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Uygulamada konusu ve sebebi aynı olan ancak farklı kişiler tarafından açılmış davalarda aynı mahkemeden veya farklı mahkemelerden, birbirinden farklı kararlar çıkabilmektedir. Bu konudaki hak kayıplarının engellenebilmesi ve uygulama birliğinin sağlanabilmesi için maddeye “Tarafları” kelimesinden sonra gelmek üzere “aynı veya farklı” ibaresi eklenmelidir.

58- İYUK’un 53. Maddesinin 1. Fıkrasındaki Yargılamanın Yenilenmesi Sebepleri Arasına, Anayasa Mahkemesi Tarafından Bireysel Başvuru Üzerine Verilen İhlal Kararlarının Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK’un 53. maddesinde yargılamanın yenilenmesi sebepleri tahdidi olarak sayılmıştır. Ancak bu sebeplerin arasında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bireysel başvuru üzerine verilen ihlal kararlarına yer verilmemiştir.

Öneri:

Maddedeki yargılamanın yenilenmesi sebepleri arasında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bireysel başvuru üzerine verilen ihlal kararlarının eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru sonucunda ihlâl kararı verirse, ihlâlî ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için “yeniden yargılama” yapmak üzere dosyanın ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verebilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararlarının yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul edildiği gibi, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen “yeniden yargılama” kararının da yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak düzenlenmesi önerilmektedir.

59- 2576 Sayılı Kanun Madde 3/c/5 Hükmü Uyarınca Verilen DİDDK / DVDDK Kararlarının Yargılamanın Yenilenmesi Nedeni Sayılması

Mevcut Durum:

2576 sayılı Kanununun 3-C maddesi ile bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunması halinde, bu aykırılık ve uyuşmazlıkları çözme - giderme görevi; konusuna göre Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Kuruluna verilmiştir. Bu usul sonunda DİDDK / DVDDK tarafından alınacak kararın, talebe konu kararları hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kaldırmadığı dikkate alındığında; DİDDK / DVDDK kararı verilmesine sebep olan davanın tarafları bakımından anılan kararların İYUK un 53. maddesine yapılacak ekleme ile yargılamanın yenilenmesi sebebi sayılması kişilerin güvenliğini sağlayabilmek bakımından faydalı olacaktır.

Öneri:

İYUK m. 53/1 hükmüne i bendi olarak yukarıdaki durumun eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK m. 53/1 hükmüne DİDDK / DVDDK kararları sonrasında, yargılamanın yenilenmesini mümkün kılacak şekilde ekleme yapılması önerilmektedir.

60- İYUK'un 53. Maddesinin 3. Fıkrasına Ekleme Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

"...3. (Değişik birinci cümle: 15/7/2003-4928/6 md.) Yargılamanın yenilenmesi süresi, (1) numaralı fıkranın (h) bendinde yazılı sebep için on yıl, (1) numaralı fıkranın (ı) bendinde yazılı sebep için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl ve diğer sebepler için altmış gündür. Bu süreler, dayanılan sebebin istemde bulunan yönünden gerçekleştiği tarihi izleyen günden başlatılarak hesaplanır".

Öneri:

Raporun 59. ve 60 maddeleri uyarınca, İYUK m. 53/1 hükmüne ekleme yapma önerilerine paralel olarak aynı maddenin 3. fıkrasında düzenlemesi yapılması gerekmektedir.

Değerlendirme:

İYUK m. 53/3 hükmünün öneriler dikkate alınarak düzenlenmesi faydalı olacaktır.

61- İYUK'un 56. ve 57. Maddelerindeki Danıştay'da ve Mahkemelerde Çekinme ve Ret Konularına İlişkin Ayrıntılı Düzenleme Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

İYUK'un 56. maddesinde "Danıştayda çekinme ve ret", 57. maddesinde "Mahkemelerde çekinme ve ret" konuları düzenlenmiştir.

Öneri:

İYUK'un 56. ve 57. maddelerde düzenlenmiş olan Danıştay'da ve mahkemelerde çekinme ve ret konularına ilişkin ayrıntılı düzenleme yapılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK'un 56. ve 57. maddelerinde düzenlenmiş olan Danıştay'da ve mahkemelerde çekinme ve ret konuları ayrıntılı olarak düzenlenmelidir. Ayrıca 31. madde ile hâkimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi konusunda HMK ya yapılan atıf kaldırılarak, bu maddelerde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

62- İYUK'un 58/1. Maddesinde Değişiklik Önerisi

Mevcut Durum:

İdari davalarda delillerin tespiti:

Madde 58 – 1. Taraflar, idari dava açtıktan sonra bu davalara ilişkin delillerin tespitini ancak davaya bakan Danıştay, idare ve vergi mahkemelerinden isteyebilirler.

Öneri:

Maddede yer alan hükmün; "Taraflar idari dava açmadan önce veya açtıktan sonra bu davalara ilişkin delillerin tespitini esas hakkındaki davaya bakacak idari yargı merciinden isteyebilir" şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

İYUK'un 58. maddesi "idari yargıda delillerin tespiti"ni düzenlemektedir. Aynı zamanda delillerin tespiti konusunda İYUK'un 31. maddesi ile HMK'ya atıf da yapılmıştır.

HMK'da dava açılmadan önce delillerin tespiti mümkündür. Ancak uygulamada maalesef idari yargı mercileri, dava açılmadan önce yapılan delil tespiti taleplerini kabul etmemektedir. Bu durumun gerekçesi olarak da idari yargılama usulünde "tespit davası" adı altında bir davanın bulunmadığı veya idari dava açılmadan delil tespitine ilişkin bir yetkinin İYUK'ta düzenlenmediği gösterilmektedir.

Mahkemelerin bu gerekçeleri isabetli değildir. Zira "delillerin tespiti", tespit davası gibi müstakil bir dava olmayıp, bir usul işleminden ibarettir. Özellikle, dava açmadan önce, davada kullanılacak olan delillerin tespiti, idari uyuşmazlıklar bakımından hayati öneme sahiptir. Delillerin tespiti konusunda

İYUK'un 31. maddesi ile HMK'ya atıf da yapılmış olmasına rağmen idari yargı mercilerinin idari dava açılmadan önce delil tespiti taleplerini kabul etmemesi açıkça kanun hükmünü ihlal etmektedir. Bu nedenle İYUK'un 58/1. maddesinin yukarıda yer verilen şekilde değiştirilmesi önerilmektedir.

3. 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun Değişiklik Önerileri

1- 2576 Sayılı Kanunun 1. Maddesinde Yer Alan "Genel Görevli" İfadesinin Çıkarılması Önerisi

Mevcut Durum:

Madde 1 – Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş genel görevli bağımsız mahkemelerdir.

Öneri:

Maddedeki "genel görevli" ifadesinin çıkarılarak maddenin şu hale getirilmesi önerilmektedir: "Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş bağımsız mahkemelerdir."

Değerlendirme:

İdari yargılama hukukunda genel görevli mahkeme sadece idare mahkemeleridir. Danıştay, bölge idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri ise özel görevli mahkemelerdir. Durum bu olmakla birlikte 2576 sayılı Kanun'un 1. maddesinde; "Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş genel görevli bağımsız mahkemelerdir." hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla bu maddede geçen "genel görevli" ifadesinin çıkarılması önerilmektedir.

2- 2576 Sayılı Kanunun 3/d Maddesinin 1. Fıkrasının d) Bendine "Görevli ve" İfadesinin Eklenmesi Önerisi

Mevcut Durum:

2576 sayılı Kanun'un 3/D maddesinin 1. fıkrasının d) bendi şu şekildedir:

d) Yargı çevresi içinde bulunan yetkili ilk derece mahkemesinin bir davaya bakmasına fiili veya hukuki bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargı çevresi sınırlarında tereddüt edildiği veya iki mahkemenin de aynı davaya bakmaya yetkili olduklarına karar verdikleri hâllerde; o davanın bölge idare mahkemesi yargı çevresi içinde bulunan başka bir mahkemeye nakline veya yetkili mahkemenin tayinine karar vermek.

Öneri:

2576 sayılı Kanun'un 3/D maddesinin 1. fıkrasının d) bendine "görevli ve" ifadesinin eklenerek, düzenlemenin şu hale getirilmesi önerilmektedir:

"d) Yargı çevresi içinde bulunan yetkili ilk derece mahkemesinin bir davaya bakmasına fiili veya hukuki bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargı çevresi sınırlarında tereddüt edildiği veya iki mahkemenin de aynı davaya bakmaya görevli ve yetkili olduklarına karar verdikleri hâllerde; o davanın bölge idare mahkemesi yargı çevresi içinde bulunan başka bir mahkemeye nakline veya yetkili mahkemenin tayinine karar vermek."

Değerlendirme:

2577 sayılı İYUK'ta idari yargının kendi içerisinde "olumlu görev uyumsuzluğu"nın düzenlenmesi unutulmuştur. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla 2577 sayılı Kanun'un 44/1. maddesine "bakmaya" ibaresinden sonra gelmek üzere "görevli ve" ibaresinin eklenmesi önerilmiştir.

2577 sayılı Kanun'un 44/1. maddesine ilişkin önerimize paralel olarak 2576 sayılı Kanun'un 3/D maddesinin 1. fıkrasının d) bendinde yer alan "bakmaya" ibaresinden sonra gelmek üzere "görevli ve" ibaresinin eklenmesi önerilmektedir.

3- 2576 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin 2. Fıkrasının Kaldırılması Önerisi

Mevcut Durum:

2576 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 2. fıkrası şu şekildedir:

2. Özel Kanunlarda Danıştayın görevli olduğu belirtilen ve İdari Yargılama Usulü Kanunu ile idare mahkemelerinin görevli kılınmış bulunduğu davaları çözümler.

Öneri:

2576 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 2. fıkrasının kaldırılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

2576 sayılı Kanunun 5. Maddesinin 2. Fıkrası "Özel Kanunlarında Danıştayın görevli olduğu belirtilen ... davaları çözümler" görevini idare mahkemelerine vermiştir.

Ancak 2576 sayılı Kanun 1982 yılında kabul edildiği için bu hükmün o dönemde bir anlamı vardı. Bugün sadece 1982 yılından önce kabul edilmiş 3 tane kanunda ilk derece mahkemesi olarak Danıştay görevli kılınmıştır.

Bu Kanunlar şunlardır:

1. 23/1/1953 tarihli 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu madde 47/2: "Oda Haysiyet Divanından gelecek ikinci karar üzerine Yüksek Haysiyet Divanının vereceği kararlar hakkında Danıştaya başvurma hakkı mahfuzdur".

2. 9/3/1954 tarihli 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun madde 52/2: "Yüksek Haysiyet Divanının itiraz üzerine verdiği kararlara ilgili veya Oda Yönetim Kurulu ve doğrudan doğruya verdiği kararlara karşı da Birlik Merkez Konseyi veya ilgili tarafından Danıştay'a dava açılabilir".

3. 25/1/1956 tarihli 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu madde 45/2: "Bölge Haysiyet Divanının bu konuda vereceği ikinci karar üzerine Yüksek Haysiyet Divanının vereceği kararlar hakkında Danıştay'a başvurma hakkı mahfuzdur".

2576 sayılı Kanunun 5/2. Maddesine göre bu 3 Kanunun yukarıda yer alan hükümleri uyarınca uyuşmazlıkları idare mahkemeleri çözümlenecektir.

Ancak asıl problem 1982 yılından sonra kabul edilen 6 tane Kanunda (2954 m. 23, 4046 m. 27, 6015 m. 6, 6087 m. 33, 6112 m. 7, 6491 m. 20) ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'a görev verilmiştir. Bu uyuşmazlıkları bugün Danıştay çözümlenmektedir.

2576 sayılı Kanunun 5/2. Maddesinin mevcut haliyle 1982 yılı öncesi ve 1982 yılı sonrası şeklinde bir ayırım yapmadan özel kanunlarla Danıştay'a verilen bütün uyuşmazlıkları çözümler gibi bir anlam çıkmaktadır.

Bu açıdan 2576 sayılı Kanunun 5. Maddesinin 2. Fıkrasında yer alan "Özel Kanunlarında Danıştayın görevli olduğu belirtilen ve" ibaresinin madde metninden çıkartılması ve yukarıda bahsedilen üç (3) Kanundaki (6023, 6343 ve 6643) "Danıştaya" ifadesinin "idari yargıya" şeklinde değiştirilmesi önerilmektedir.

Hatta 2576 sayılı Kanunun 5. Maddesinin 2. Fıkrasının tamamen kaldırılması da mümkündür. Zira İdari Yargılama Usulü Kanunu ile idare mahkemelerinin görevli kılındığı bir uyuşmazlık yoktur. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda sadece idare mahkemelerinin yetkisini düzenleyen maddeler (madde 32-36) bulunmaktadır. Kısacası İYUK'ta idare mahkemelerinin görevli kılındığı bir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

4. 2575 Sayılı Danıştay Kanunu'na İlişkin Önerilerimiz

1- Danıştay Kanunu'nun Danıştayın Görevlerine İlişkin 23/a Hükümünde Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Danıştayın görevleri

m. 23/a

“İdare Mahkemeleri ile vergi mahkemelerinden verilen kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili kararlara karşı temyiz istemlerini inceler ve karara bağlar. (Ek cümle : 1/7/2016 – 6723/6 md.) Danıştayın temyiz mercii olarak görevi, bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması şeklinde ortaya çıkan hukuka aykırılıkların denetimini yapmakla sınırlıdır”

Öneri:

Kanunun 23/a maddesinin ilk cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir:

“6/1/1982 tarihli 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20/A ve 20/B maddeleri uyarınca idare mahkemeleri ile vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlar; aynı Kanunun 46 ncı maddesinde sayılan bölge idare mahkemeleri tarafından istinaf üzerine verilen kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili kararlara karşı temyiz istemlerini inceler ve karara bağlar”.

Değerlendirme:

Bu hükümde idare ve vergi mahkemeleri kararlarına karşı kanun yolu olarak Danıştay görevli imiş gibi bir anlam çıkmaktadır. Ancak 2016 yılında “istinaf”ın yürürlüğe girmesiyle Danıştay'ın idare ve vergi mahkemeleri kararlarına karşı temyiz incelemesi görevi İYUK madde 20/A ve 20/B dışında kalmamıştır. Ayrıca İYUK'un 46. maddesinde sayılan hallerde bölge idare mahkemelerinin istinaf üzerine verdikleri kararlara karşı Danıştay'a temyiz yolu mümkün hale getirilmiştir. Oysa maddede bu husus bulunmamaktadır.

2- Danıştay Kanunu'nun 25. Maddesinde Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Temyiz yoluyla Danıştay'da görülecek davalar

m.25:

“ İdare mahkemeleri ile vergi mahkemelerince verilen nihai kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili nihai kararlar Danıştayda temyiz yoluyla incelenir ve karara bağlanır.

Öneri:

2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 25. maddesi aşağıdaki hükmü taşımaktadır:

“İdare mahkemeleri ile vergi mahkemelerince verilen nihai kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili nihai kararlar Danıştayda temyiz yoluyla incelenir ve karara bağlanır”.

Ancak bu hüküm, zaten Kanunun 23/a maddesinde aynen yer almaktadır.

Üstelik 25. madde (yukarıda da açıklandığı üzere) temyiz görevi bakımından eksik ve hatalı düzenleme içermektedir.

Bu açıdan mükerrer düzenleme olmaması açısından maddenin kaldırılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

Danıştay Kanunu m. 25 içerik olarak, zaten Kanunun 23/a maddesinde aynen yer almaktadır.

Üstelik 25. madde (yukarıda da açıklandığı üzere) temyiz görevi bakımından eksik ve hatalı düzenleme içermektedir.

Bu açıdan mükerrer düzenleme olmaması açısından maddenin kaldırılması önerilmektedir.

3- 2576 Sayılı Kanun'un 3/c/5 Maddesi Uyarınca 2575 Sayılı Kanunu'nun 38. Maddesine Ekleme Yapılması

Mevcut Durum:

İdari ve vergi dava daireleri kurullarının görevleri

Madde 38 – (Değişik: 22/3/1990 - 3619/6 md.) 1. İdari Dava Daireleri Kurulu; a) İdare mahkemelerinden verilen ısrar kararlarını, b) İdari dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları, Temyizen inceler. 2. Vergi Dava Daireleri Kurulu; a) Vergi mahkemelerinden verilen ısrar kararlarını, b) Vergi dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları, Temyizen inceler.

Öneri:

2576 sayılı Kanunun 3/C/5 maddesi uyarınca DİDDK ve DVDDK ya verilen bölge idare mahkemesince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılık ve uyuşmazlıkları giderme ve çözme görevinin 2575 sayılı Kanunun 38. Maddesine de eklenmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

2575 sayılı Kanunun 38. maddesine önerilen eklemenin yapılması mevzuatta uyumluluk sağlayacaktır.

4- Danıştay Birinci Dairesi'nin Görevlerine İlişkin Danıştay Kanunu'nun 42. Maddede Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

Birinci dairenin görevleri

Madde 42

Birinci daire: a) (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.) b) (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.) c) (Değişik: 18/12/1999 - 4492/3 md.) Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini, d) (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.) e) Kanunlarında Danıştay'dan alınacağı yazılı bulunan düşüncelere ilişkin istekleri, f) (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/184 md.) g) 6830 sayılı İstimlak Kanunu'nun otuzuncu maddesinin uygulanmasından çıkan uyuşmazlıkları, h) İdarei Umumiyei Vilâyet Kanunu Muvakkatı gereğince doğrudan doğruya veya itiraz yoluyla Danıştay'a verilen işleri, ı) Belediye Kanunu ile Danıştay'a verilip idari davaya konu olmayan işleri, j) Derneklerin, kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için yapılacak teklifleri, k) (Değişik: 2/6/2004 - 5183/12 md.) Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin mevzuat uyarınca görülecek işleri, İnceler ve gereğine göre karara bağlar veya düşüncesini bildirir.

Öneri:

Maddenin;

“g” bendinde yer alan “6830 sayılı İstimlak Kanunu”nun yerini 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu almıştır. Dolayısıyla bu ibarenin değiştirilmesi önerilmektedir.

“h” bendinde yer alan “İdarei Umumiyei Vilâyet Kanunu Muvakkatı”nın yerini 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu almıştır. Dolayısıyla bu ibarenin değiştirilmesi önerilmektedir. Hatta 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile Danıştay Birinci Dairesine bir görev verilmediğinden bu bendin tamamı da kaldırılabilir.

“j” bendine göre Birinci Daire “Derneklerin, kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için yapılacak teklifleri,” inceler. Ancak 5233 sayılı yeni Dernekler Kanunu'nun 27. maddesine göre “Kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanlığı kararıyla tespit edilir”. Dolayısıyla bu konuda Danıştay Birinci Dairesinin bir görevi bulunmamaktadır. Bu bendin kaldırılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

Mevzuatta yıllar içerisinde yapılan değişiklikler dikkate alınmak suretiyle Danıştay Kanunu'nun 42. maddesinin güncel düzenlemeler ile uyumlu hale getirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

5- Danıştay Kanunu'nun 46/1/f Hükümünde Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

İdari işler kurulunun görevleri

Madde 46-

"1. İdari İşler Kurulu: a) (Mülga: 22/3/1990 - 3619/12 md.) b) (Değişik: 18/12/1999 - 4492/4 md.) Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini, c) Kanunlarda Danıştay İdari İşler Kurulu'nda görüşüleceği yazılı olan işleri, d) Danıştay idari daire ve kurulları arasında çıkacak görev uyuşmazlıklarını, e) Yukarıda yazılı olanlardan başka idari dairelerden çıkan işlerden Danıştay Başkanının havale edeceği işleri, f) Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatı hükümlerine göre ilgili dairece birinci derecede verilen men'i muhakeme kararlarını kendiliğinden, lüzumu muhakeme kararlarını ise itiraz üzerine, ..."

Öneri:

Ancak "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" 1999 yılında yürürlükten kaldırılmış; yerine 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla bu ibarenin değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Danıştay Kanunu'nun 46/1/f hükmünün güncel düzenlemeler ile uyumlu hale getirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

6- Danıştay Kanunu'nun 81. Maddede Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

"Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun uygulanacağı haller

Madde 81 – 1. Yukardaki maddeler hükümlerine göre yapılacak soruşturmalar ile verilecek kararlarda, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun soruşturmaya ilişkin hükümleri uygulanır. 2. Soruşturma kurulları sorgu hakiminin yetkilerini haizdir"

Öneri:

Ancak "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" 2005 yılında yürürlükten kaldırılmış; yerine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla maddenin başlığının ve 1. fıkrasında geçen ibarenin değiştirilmesi önerilmektedir.

Değerlendirme:

Danıştay Kanunu m. 81 hükmünün güncel düzenlemeler ile uyumlu hale getirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

7- Danıştay Kanunu'nun 82. Maddede Değişiklik Yapılması Önerisi

Mevcut Durum:

"Şahsi suçların kovuşturma usulü

Madde 82 – 1. Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyelerin şahsi suçlarının takibinde Yargıtay Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı ve üyelerinin şahsi suçlarının takibi ile ilgili hükümler uygulanır. 2. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu gereğince, Danıştay Başkanı, başkanvekilleri, Danıştay Başsavcısı ve daire başkanları ile üyeler hakkında kovuşturma yapılması Başkanlık Kurulunun iznine tabidir."

Öneri:

Ancak Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi ile birlikte Anayasa'dan sıkıyönetim kaldırılmıştır. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu da 2018 yılında kaldırılmıştır.

Dolayısıyla Danıştay Kanunu'nun 82 nci maddesinin 2 nci fıkrasının kaldırılması önerilmektedir.

Değerlendirme:

Danıştay Kanunu m. 82 hükmünün güncel düzenlemeler ile uyumlu hale getirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

5. Sonuç

Raporumuzun giriş kısmında da belirttiğimiz üzere anılan  Kanunun günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yeniden düzenlenmesi en kesin zm olacaktır. Bu durum güncel ihtiyaçlara cevap verebilmenin yanı sıra kişilerin haklarını koruyabilme ve yargılama faaliyetini belirli bir düzen içerisinde yürütebilme bakımından da zorunluluktur.

Söz konusu Kanunların yeniden ele alınması halinde veya mevcut halleri üzerinde yapılacak değişikliklerde 2577 sayılı Kanununun 31. maddesindeki HMK ya atıf maddesinin ele alınması en öncelikli olup; bu madde ile HMK ya atıfta bulunulan müesseselerin idari yargılama hukukunun özellikleri de dikkate alınarak İdari Yargılama Usulü Kanununda müstakilen düzenlenmesi gerekmektedir.